

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

De Bibliotheek: zuurstof voor de gemeenschap

Beleidsplan 2025-2028

de Bibliotheek

BiblioPlus

A photograph of four people (three women and one man) sitting around a dark wooden table in a room with large windows. They are all holding up their smartphones, displaying various photos and videos. The table is set with papers, a black pitcher, and several white cups. The background shows a view of a park and buildings outside.

” Ook wil het kabinet de openbare bibliotheek op zoveel mogelijk plaatsen terugbrengen, als plek waar mensen kunnen lezen, leren en elkaar ontmoeten.”

*Koning Willem-Alexander
Troonrede 19 september 2023*

Inhoudsopgave

Woord vooraf	5
Waarom?	
Een gevoel van onbehagen	6
Maatschappelijke trends	7
Basisvaardigheden: voorwaarde voor een bewust leven	9
De Bibliotheek: zuurstof voor de gemeenschap	10
Hoe pakken we het aan?	
De Bibliotheek verandert mee	12
Invulling zorgplicht in het Land van Cuijk en Maasduinen	16
Heldere positionering, duidelijke communicatie	25
Onze organisatiewaarden	27
Strategische ambities binnen vier programma's	28
• Kinderen & ouders	28
• Leven lang leren	33
• Kennisdelen & ontmoeten	36
• Ontspanning & inspiratie	37
Ambities op een rij	39
Wat bieden we aan?	
Onze producten en diensten	46
Begroting 2024-2028	52

Woord vooraf

De Bibliotheek is van alle tijden en van ons allemaal. Een plek waar iedereen welkom is en op adem kan komen. Een plek ook waar je 'samen jezelf kunt zijn'. Of je nu wilt lezen voor je plezier, of wilt bijleren, voor inspiratie, een vraag of een ontmoeting komt; het mag allemaal. Het is een (online) plek waar je antwoorden vindt, waar je hartelijke, betrokken mensen tegenkomt en waar je jezelf kunt ontwikkelen. Dit maakt van de Bibliotheek een onmisbare motor van een vaardige en menselijke samenleving.

Deze beschrijving van de rol van de Bibliotheek wekt inmiddels geen verbazing meer. Toch was deze positie van de Bibliotheek lang niet zo vanzelfsprekend. In 2016 waren de bibliotheken van BiblioPlus zelfs bijna verdwenen. Door de opkomst van e-books was de gedachte dat bibliotheken hun langste tijd hadden gehad. Hoe anders is dat nu. Bibliotheken zijn bezig aan een ware revival. Dit komt met name doordat ze belangrijke nieuwe functies hebben omarmd, die haar publieke waarde opnieuw hebben gedefinieerd. De Bibliotheek is een plek geworden voor échte ontmoetingen en informeel leren. Meer dan ooit is de Bibliotheek een plek van verbinding. Met je omgeving, met kennis en vooral ook met jezelf.

Als dit u aanspreekt, leest u dan vooral verder in dit beleidsplan. Hierin brengen we de ontwikkeling van BiblioPlus in verband met die van de samenleving als geheel. Ook lichten we de keuzes toe die we voor de periode 2025 tot en met 2028 willen gaan maken. Bij het opstellen van dit beleidsplan hebben we onze routekaart herijkt, samen met onze partners en in een open gesprek met raadsleden van de gemeente Land van Cuijk, Gennep en Bergen. We bouwen het beleidsplan op vanuit de drie basisstappen binnen de golden circle van Simon Cinek: Waarom, Hoe en Wat. Dit zorgt voor scherpte en maakt zaken concreet.

Met de aankomende versterking van de Bibliotheekwet (Wsob) in 2025 ziet de toekomst voor de Bibliotheek er weer glansrijk uit. En dat is eigenlijk heel goed nieuws voor iedereen!

Cyril Crutz
Directeur-bestuurder

Ton Moors
Voorzitter Raad van toezicht

Waarom?

Een gevoel van onbehagen

Het is aan het begin van dit beleidsplan een beetje een open deur intrappen door te zeggen dat de samenleving verandert. De maatschappij is natuurlijk altijd in beweging. Toch geeft het tempo van verandering veel mensen de afgelopen jaren een gevoel van onbehagen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) constateerde in haar working paper in 2023 dat een oorzaak van dit maatschappelijk onbehagen ligt in het gebrek aan controle dat mensen ervaren over het eigen leven. Mensen hebben het gevoel de grip te verliezen. Dit speelt nu meer dan in de afgelopen decennia.

Waar komt dit gevoel vandaan? Het is waarschijnlijk een samenspel van ontwikkelingen dat maakt dat groepen in de samenleving het gevoel hebben in een neerwaartse spiraal te zijn beland. Terwijl de samenleving sneller en complexer wordt, zijn we tegelijkertijd meer op onszelf aangewezen. Lang niet iedereen kan de snelle digitalisering goed bijbenen. De media-werkelijkheid toont ons dagelijks oorlogsgeweld op relatief korte afstand, waarvan we nog niet zo lang geleden dachten dat dit tot het verleden behoorde. Klimaatverandering dwingt ons steeds

meer te accepteren dat onze huidige manier van leven onder druk staat. Het zijn drie voorbeelden van belangrijke ontwikkelingen die zich boven ons hoofd afspelen en waar we als individu niet direct invloed op hebben. Bovendien verruwt het maatschappelijk debat over deze thema's.

Het is dan ook best te begrijpen dat mensen met enige zorg naar de toekomst kijken. Wie dit gevoel van onbehagen wil aanpakken moet proberen om perspectief te bieden. Hoe kan ik duurzaam gaan wonen en leven? Hoe kunnen we naar elkaar blijven luisteren? Hoe kan ik de digitale revolutie blijven bijbenen? Dit soort vragen negeren is eigenlijk geen optie meer. Het is belangrijk om mee te bewegen en dat vraagt om flexibiliteit. Dan zien we bijvoorbeeld dat snelle veranderingen ook veel kansen bieden. Zo heeft de jongere generatie de mogelijkheden van chat GPT razendsnel omarmd. Stap voor stap leren ook andere generaties hoe ze er mee kunnen werken. Eind 2023 had daarnaast zo'n 32% van alle woningen in ons land zonnepanelen. Nederland is hiermee Europees koploper. Kansen of bedreigingen? Hoe je er naar kijkt hangt veelal af van de vraag: Kan ik er zelf in mee komen?

Als Bibliotheek investeren we in de basisvaardigheden van mensen. We ondersteunen je om goed aangehaakt blijven. We bieden betrouwbare informatie, organiseren praktische trainingen en workshops en faciliteren het gesprek over belangrijke thema's. Voordat we nader in gaan op deze rol van de Bibliotheek, volgt nu eerst een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen op dit moment.

¹ Onzekerheid, maatschappelijk onbehagen en persoonlijke controle, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2023).

² www.dakenraad.nl, Dakenraad (2023)

Maatschappelijke trends

Onderzoeksbureau Thaesis doet continu trendonderzoek naar de 100 meest relevante maatschappelijke trends in ons land. Ontwikkelingen die de toon in de introductie van dit beleidsplan verder verduidelijken.

Hieronder volgt een selectie van 15 actuele trends die relevant zijn voor samenleving als geheel en de wijze waarop de Bibliotheek hierin haar toegevoegde waarde kan leveren:

1 *Aandacht voor polarisatie*

Bij polarisatie komen groepen in de samenleving tegenover elkaar te staan, doordat de tegenstellingen van deze groepen sterker worden. De vraag is in hoeverre echt sprake is van polarisatie, of dat vooral de aandacht voor polarisatie toeneemt doordat de verschillen tussen groepen worden uitvergroot door zowel social media als traditionele media.

2 *Aandachtseconomie*

De mens wordt 24/7 geconfronteerd met informatie via social media, rapporten en nieuws, maar ook door sluikreclame en andere advertenties.

3 *Afnemend vertrouwen in feiten*

Door de opkomst van nepnieuws en technologische ontwikkelingen zoals deep fakes worden feiten vaker ter discussie gesteld en betwist indien ze niet aangenaam zijn.

4 *Burn-out*

Steeds meer mensen in Nederland hebben last van psychische vermoeidheid of burn-outklachten door prestatiedruk. De samenleving staat voor de uitdaging om de prestatiedruk te verlichten en op een gezonde manier om te gaan met stress en burn-outs.

5 *Digitale druk & ethiek*

In dienstverlening wordt het digitale kanaal steeds meer de norm. Er ontstaat een ethische discussie rondom de rol van kunstmatige intelligentie en robotica in de samenleving. In welke mate is het ethisch verantwoord om mensenwerk te vervangen door robots? Welke beslissingen kan en mag kunstmatige intelligentie voor mensen nemen?

6 *Duurzaamheid alleen voor de elite*

Mensen worden steeds vaker aangemoedigd om bij te dragen aan een duurzame planeet, maar duurzame initiatieven zijn vaak duurder dan niet-duurzame alternatieven. Hierdoor voelen mensen met een beperkt budget steeds meer druk bij het kiezen waar en hoe ze hun geld besteden. Om duurzaamheid voor iedereen toegankelijk te maken, lanceren lokale overheden steeds vaker initiatieven die mensen met lagere inkomens in staat stellen om duurzame keuzes te maken.

7 *Groeiend wantrouwen in instituties*

Door de digitalisering groeit ook het wantrouwen. Hierdoor nemen burgers niet meer zomaar alles aan van instituties die vroeger als onkreukbaar werden beschouwd. Vragen rijzen op over wat er gebeurt met alle verzamelde data. Het groeiende verlies van privacy in deze 'open' wereld vormt een voedingsbodem voor dit wantrouwen.

8 *Iedereen altijd aan*

Onze verwevenheid met onze digitale 'devices' en de angst om iets te missen, hebben ertoe geleid dat iedereen altijd 'aan' staat. Mensen raken hierdoor sneller overprikkeld en zoeken in toenemende mate de weg naar de eerstelijnszorg om de gezondheidsconsequenties hiervan te verminderen.

9 *Individualisering*

Individualisering is een sociaal en cultureel proces. De afhankelijkheid van een ander of groepen is kleiner geworden. Deze ontwikkeling betekent dat mensen steeds meer als individu willen worden gezien en benaderd.

10 *Invloed sociale media op ontwikkeling*

Jongeren communiceren eerder en vaker via schermen waardoor hun sociale ontwikkeling voornamelijk wordt vormgegeven door alles wat ze zien op social media. Hierdoor vinden ze het steeds lastiger om sociaal te interacteren in het echte leven en buiten hun schermen om.

11 *Leven lang leren*

Er ontstaat een groeiende maatschappelijke behoefte aan continu leren en continue zelfontplooiing. Leren start bij de geboorte en kan nooit als voltooid worden beschouwd. Mensen ondernemen leeractiviteiten gedurende hun hele leven om kennis, vaardigheden en competenties te ontwikkelen vanuit persoonlijk, burgerlijk, sociaal en/of werkgelegenheidsperspectief.

12 *Ongelijke kansen*

De kansenongelijkheid neemt toe. De opkomst van particuliere (bij)scholing en de stijgende kosten van het onderwijs zorgen ervoor dat niet iedereen toegang heeft tot dezelfde onderwijsmogelijkheden.

13 *Verharding publiek debat*

Het publieke debat verhardt. Er is steeds minder plaats voor nuance, redelijkheid en het zoeken naar gemeenschappelijkheid. In plaats daarvan worden tegenstellingen steeds meer benadrukt en wordt de toon van het publieke debat feller. Dit draagt sterk bij aan polarisatie in de samenleving.

14 *Verzorgingsstaat onder druk*

Door de vergrijzing, de stijgende levensverwachting en de grotere toestroom naar het sociale domein staat de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat onder druk. Dit resulteert in financiële problemen bij zorgaanbieders, een groter beroep

op de zelfredzaamheid van cliënten en een publiek debat over de toekomst van de verzorgingsstaat.

15 *Zoeken naar zingeving*

Vroeger identificeerde men zich sterk met het werk dat werd verricht. Door de robotisering en automatisering van de maatschappij heeft de mens tijd over voor andere bezigheden. De vraag is waar we nu onze identiteit en geluk vandaan halen.

Basisvaardigheden: voorwaarde voor een bewust leven

Een ontwikkeling die niet wordt genoemd door het onderzoeksbureau Thaeis, maar die de komende decennia mogelijk een ontwrichtend effect op de maatschappij kan hebben, is de afnemende leesvaardigheid. Binnen de Bibliotheek gebruiken we hiervoor liever de term 'basisvaardigheden' in plaats van 'laaggeletterdheid', vanwege de negatieve klank van deze laatste term. Temeer omdat ook de digitale vaardigheden bij een groep Nederlanders nog onvoldoende ontwikkeld is. Het gaat om meer dan alleen lezen en schrijven.

Dalend leesniveau heeft impact op zelfredzaamheid

De daling in leesvaardigheid is sinds het begin van dit millennium ingezet en heeft zich na PISA-2018⁴ versterkt doorgezet. Dit onderzoek meet elke drie of vier jaar de vaardigheden van 15-jarigen wereldwijd. Nederland daalde harder dan andere EU-landen en scoort opnieuw lager dan deze landen gemiddeld. PISA kent zes niveaus voor leesvaardigheid, waarbij niveau 1 het laagste niveau is. Om goed te kunnen functioneren op school en in de maatschappij moeten leerlingen volgens PISA niveau 2 hebben. Een derde (35%) van de Nederlandse 15-jarigen

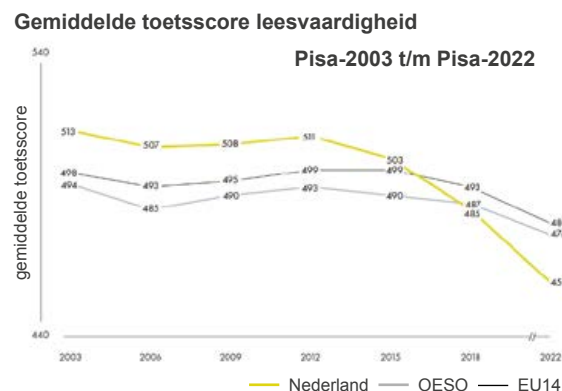
Demissionair onderwijsminister Mariëtte Paul zegt in een reactie op de cijfers:

“ Met subsidie, expertisepunten en samenwerking met bibliotheken zijn we hard aan de slag om het leesplezier en daarmee de leesvaardigheid bij leerlingen te verbeteren. Het realistische verhaal is dat het een kwestie van lange adem is voordat we hiervan blijvende resultaten zien.”

(Bron: NOS⁵)

haalt dat niet en loopt volgens PISA zelfs het risico laaggeletterd het onderwijs te verlaten.

De trendlijn in onderstaande grafiek toont de extreme daling van de leesvaardigheid onder Nederlandse jongeren, afgezet tegen andere landen in Europa en de gehele westerse wereld (OESE-landen).

Ook onder een aanzienlijke groep volwassenen blijft leesvaardigheid een uitdaging. In Nederland hebben **2,5 miljoen mensen** van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen, meldt Stichting Lezen en Schrijven en de website geletterdheid in zicht. Dit komt neer op **12% van alle volwassenen in Nederland**. 1 op de 8 mensen is onvoldoende in staat om te handelen op basis van brieven en mails van de overheid en andere dienstverleners. Dit maakt hen kwetsbaar. Niet alleen voor mogelijke financiële zorgen, maar bijvoorbeeld ook in het herkennen van nepnieuws. In het Land van Cuijk en Maasduinen ligt dit aandeel zelfs nog iets hoger. Hier heeft 15% van volwassen inwoners moeite met lezen en schrijven.

⁴ Resultaten PISA-2022 in vogelvlucht, PISA Nederland et al (2023)

⁵ www.nos.nl - leesvaardigheid Nederlandse 15-jarigen verder achteruitgegaan

Koploper op digitale basisvaardigheden

Met betrekking tot digitale vaardigheden presteert Nederland het heel goed in Europa. Nederlanders zijn bovengemiddeld digitaal vaardig, zoals blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Europese Unie (EU). In 2023 beheerst circa 79% van Nederlanders boven de 12 jaar ten minste de digitale basisvaardigheden. In 2021 was dit nog 74%. Daarmee prijken we bovenaan de ranglijst van de 27 EU-landen.

Hoe digitaal vaardig mensen zijn, varieert sterk afhankelijk van leeftijd en onderwijsniveau. Er zijn meer dan twee keer zoveel mensen met goede digitale vaardigheden onder de 25- tot 45-jarigen vergeleken met de 65- tot 75-jarigen. Boven deze leeftijdsgroep neemt het aantal mensen met meer dan digitale basisvaardigheden snel af. Het risico om de aansluiting te verliezen is onder senioren het grootst. Ondanks alle inspanningen van de laatste jaren kan nog steeds 21% van de Nederlanders digitaal nog onvoldoende autonoom handelen.

Dit betreft miljoenen mensen, en via bijvoorbeeld het Informatiepunt ervaren we dagelijks welke digitale hindernissen zij ondervinden.

De Bibliotheek: zuurstof voor de gemeenschap

Er is een rode draad die dwars door de genoemde ontwikkelingen heen verweven zit. Al deze trends zetten het **vertrouwen onder druk** dat we in onszelf en in elkaar hebben. Terwijl in een periode van verandering een gevoel van gezamenlijkheid juist van groot belang is. Veel van de uitdagingen voor de komende decennia moeten we **als collectief aanpakken** om onze manier van samenleven opnieuw vorm te geven.

De Bibliotheek kan een **cruciale rol spelen** in dit proces. Vandaar ook de titel van dit beleidsplan: “De Bibliotheek als zuurstof voor de gemeenschap”. Als er momenteel één plek is waar mensen worden uitgenodigd om elkaar buiten hun bubbel te ontmoeten, waar ze laagdrempelig kunnen (bij)leren om aangehaakt te blijven, dan is dat in en via de Bibliotheek. We zijn niet dé oplossing, maar we versterken wel kwaliteiten die nodig zijn om goed om te kunnen gaan met de snelheid van de verandering. Informatie leidt tot kennis en inzicht stelt je in staat om bewuste keuzes te maken. Door training ontwikkel je jezelf en contact buiten je bubbel leidt tot begrip en inlevingsvermogen. Daarnaast blijft de Bibliotheek natuurlijk een verblijfsplek vol sprankeling en inspiratie. Kortom, de Bibliotheek helpt je om mee te ademen met wat de samenleving van de toekomst van ons vraagt.

Dit doen we uiteraard niet alleen. De uitdagingen van deze tijd vragen om een Bibliotheek die een podium vormt voor een uitgebreid netwerk van sociaal-culturele partners. Binnen BiblioPlus zijn we sinds 2017 gestart om de verbreding van onze maatschappelijke opdracht concreet vorm te geven. Hoe we dit doen, vanuit welke cultuur en welke focus we kiezen voor de periode 2025-2028, beschrijven we in het volgende hoofdstuk. Hierbij gaan we eerst nader in op de herziening van de Bibliotheekwet (Wsob), die bibliotheken moet ondersteunen om de belangrijke taken die hun worden toevertrouwd, ook te kunnen waarmaken.

⁶ www.lezenenschrijven.nl

⁷ www.geletterdheidinzicht.nl

⁸ www.cbs.nl/nl-nl

Hoe pakken we het aan?

De Bibliotheek verandert mee

Het bestuurlijk-juridische kader voor het bibliotheekwerk is de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) uit 2015. De vijf wettelijke functies zijn:

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie
2. Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
3. Het bevorderen van het lezen en laten kennismaken met literatuur
4. Organiseren van ontmoeting en debat
5. Laten kennismaken met kunst en cultuur

Uit de evaluatie van de Wsob in 2019 blijkt dat de openbare bibliotheken in Nederland de afgelopen 10 jaar hun maatschappelijke waarde succesvol hebben verbreed en hun impact hebben vergroot. Dit heeft concreet vorm gekregen...

Vanaf 2016:

Met een sterke groei in **programmering** van activiteiten, trainingen en workshops gericht op basisvaardigheden en persoonlijke ontwikkeling (20-30% per jaar).

Vanaf 2018:

Als initiatiefnemer en/of regisseur in een **regionale Taalhuis-aanpak** voor betere leesvaardigheid.

Vanaf 2020:

Via de uitrol van **Informatiepunten Digitale Overheid** (IDO's) voor hulp bij digitale drempels die mensen ervaren.

Politiek vervolg op wetsevaluatie: keer het tij!

De Raad van Cultuur stelt in 2019 dat gedurende deze periode van verbreding het fysieke bibliotheek-netwerk is **verschaald**. Er zijn meer gemeenten en wijken gekomen zonder openbare bibliotheek en er zijn te veel plekken waar wel een bibliotheek aanwezig is, maar deze **onvoldoende is toegerust** (gebouw, personeel, collectie, openingstijden, activiteiten) om haar maatschappelijke functies goed te kunnen vervullen.

De Raad van Cultuur stelt dan ook dat het tij gekeerd moet worden. Ze doen een oproep aan de regering en het parlement om te komen tot een aanpak in de volgende drie stappen:

1. Maak een nationale bibliotheekagenda, die moet leiden tot,
2. een robuuste bibliotheek in elke gemeente, die beschermd wordt door,
3. een verscherpte Bibliotheekwet (Wsob).

Als eerste vervolgstap is in 2020 het Bibliotheek-convenant 2020-2023 tot stand gekomen. Hierin maken de drie overheidslagen (rijk, provincie en gemeenten) concrete afspraken met de bibliotheek-sector over de eerste stappen in het versterken van het bibliotheekstelsel. Niet alleen heeft dit convenant de beschreven urgentie concreet vertaald in een actie-agenda, het is ook een fase waarin de bibliotheeksector zich meer dan ooit als één heeft samengepakt. Dit is knap, wetende dat er 140 autonome, lokaal gefinancierde bibliotheekstichtingen in Nederland bestaan. De Koninklijke Bibliotheek, de Vereniging van Openbare bibliotheken (Vob) en provinciale ondersteuningsorganisaties (POI's) hebben hierin op een positieve wijze samengewerkt.

Start van de Wsob

2015

2019

Wetsevaluatie
en adviesrapport
Raad van Cultuur

2022

Aankondiging herstelregeling
'robuuste bibliotheek'

2025

Aanscherping bibliotheekwet
en start zorgplicht

2020

Bibliotheekconvenant
2020 - 2023

Het Bibliotheekconvenant formuleert de maatschappelijke opdracht aan de bibliotheeksector in drie hoofdsporen, namelijk:

- 1 Werk aan een geletterde samenleving
- 2 Zorg ervoor dat iedereen mee kan in de snelle digitalisering
- 3 Stimuleer een leven lang ontwikkelen

Pandemie als versneller

Gedurende de Coronaperiode wordt het belang van goede lees- en digitale vaardigheden treffend zichtbaar. Het werken met **DigiD**, de corona check-app en het online inplannen van een vaccinatieafspraak is voor een substantieel deel van de bevolking een opgave. Bij de dan net geopende Informatiepunten van BiblioPlus in Boxmeer en Cuijk staan meteen wachtrijen. Als een van de weinige **essentiële voorzieningen** blijft de Bibliotheek, naast bijvoorbeeld de apotheek, open tijdens de laatste lockdown eind 2021. In de Tweede Kamer wordt in deze periode meerdere keren over de verbreide rol van de Bibliotheek gesproken.

Op weg naar wetsverscherping en zorgplicht

In het coalitieakkoord van Kabinet Rutte IV is begin 2022 het voornemen opgenomen te 'streven naar een **toekomstgerichte, robuuste bibliotheek** (voorziening) in elke gemeente'.

Dat wil zeggen: **een goed bereikbare openbare bibliotheek die de hele breedte aan maatschappelijke bibliotheekfuncties aanbiedt en daarmee van belang is voor de lokale gemeenschap.**

Het is een fysieke plek met een relevante digitale aanwezigheid en een solide bestuurlijke en financiële verankering.

Voormalig staatssecretaris Gunay Uslu heeft het voornemen uit het coalitieakkoord uitgewerkt in een Bibliotheekbrief van 4 november 2022. In deze brief wordt een **hersteltraject** aangekondigd, dat via twee rondes van incidentele investeringen (via zogenaamde specifieke uitkeringen) moet gaan leiden tot een **structurele financiële impuls** aan de bibliotheeksector van **54 miljoen euro**. Deze laatste stap wordt verbonden aan de introductie van een zorgplicht voor gemeenten ten aanzien van hun bibliotheekvoorziening. Deze **zorgplicht** gaat voortkomen uit de **aanscherping van de Bibliotheekwet** in 2025.

Tussenfase met een demissionair kabinet

Bij het schrijven van dit beleidsplan in januari 2024 zitten we in de periode tussen de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023 en de formatie van een nieuw kabinet. De uitwerking van de beschreven wetsverscherping en de hiermee samenhangende zorgplicht is echter door de Tweede Kamer als niet-controversieel verklaard. Achter de schermen wordt ambtelijk inhoudelijk doorgewerkt.

Voormalig staatssecretaris Uslu schrijft in haar laatste Kamerbrief op 24 november 2023 over de 'contouren van de zorgplicht'. We citeren hieronder de belangrijkste passages:

“De huidige wet vraagt aan gemeenten en provincies te bevorderen dat er in Nederland een bibliotheeknetwerk volgens de principes en uitgangspunten van de wet is. Het is een **open opdracht**. Als gemeenten of provincies anders beslissen, heeft dat gevolgen voor de inwoners, maar het heeft geen bestuurlijke consequenties... Zoals ik in mijn brief van 4 november 2022 heb aangekondigd, is het mijn voornemen de huidige **'bevorderingstaak'** om te zetten in een **'zorgplicht'**. Gemeenten en openbare lichamen krijgen de taak te zorgen voor een volwaardige bibliotheek voor hun inwoners.

“In grote lijnen betekent de introductie van de zorgplicht dat deze een **wettelijke taak** zal worden. Dit betreft o.a. de publieke waarden, de vijf bibliotheekfuncties, en de netwerkbepalingen. De zorgplicht moet worden uitgewerkt in een **periodiek gemeentelijk meerjarenplan** voor het bibliotheekwerk dat met de bibliotheek wordt opgesteld. Op een aantal punten **zal de wet specifiek moeten worden**. Bijvoorbeeld bij de invulling van het begrip **'volwaardige bibliotheek'**. Hierbij spelen elementen als: een minimumaantal openingsuren, een fysieke collectie en een professionele personeelsbezetting voor het uitvoeren van educatieve activiteiten.”

De Kamerbrief van Uslu vermeldt verder dat de planning erop is gericht het voorstel voor de wetswijziging begin 2025 bij de Tweede Kamer in te dienen. Dit betekent voor de kaders van dit beleidsplan dat we nog **niet beschikken** over de **uiteindelijke definities** voor de exacte invulling van de zorgplicht.

In de volgende paragraaf geven we daarom voor het werkgebied van BiblioPlus (bestaande uit de gemeenten Land van Cuijk, Gennep en Bergen)

aan hoe gemeenten en bibliotheekorganisatie in deze regio het bibliotheekwerk gaan versterken. Met andere woorden, hoe **interpreteren** we het begrip **'robuuste bibliotheek'** en welke variabelen hanteren we? Hierbij anticiperen we uiteraard zo veel mogelijk op de criteria die in het versterkingstraject van het bibliotheekstelsel door de rijks-overheid tot nu toe gehanteerd zijn. Maar we hebben uiteraard ook zelf een visie op wat er nodig is om duurzaam en robuust ons bereik verder te vergroten.

Zorgplicht

Voor een toekomstgerichte
bibliotheekvoorziening

Invulling zorgplicht in het Land van Cuijk en Maasduinen

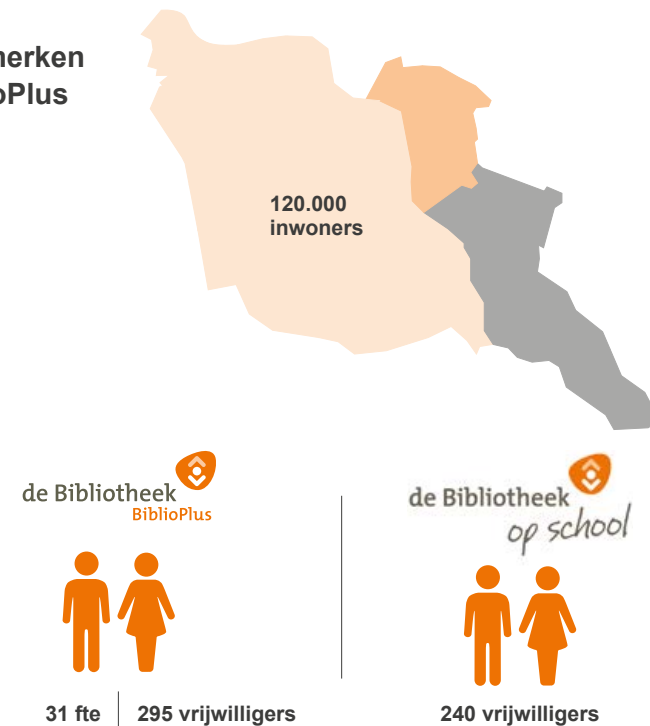
Hoe scoort BiblioPlus als we de uitgangspunten van de zorgplicht toepassen? Allereerst is het goed om te vermelden dat BiblioPlus zowel onder haar klanten als bij haar partners positief wordt beoordeeld. De afgelopen jaren heeft de organisatie zich op de nieuwe maatschappelijke functies sterk ontwikkeld.

Zo wordt de wijze waarop BiblioPlus het Informatiepunt als breed digitaal ondersteuningsvraagbaak heeft neergezet, genoemd als één van de drie voorbeelden in de VNG-handreiking aan gemeenten.

Ook werd de Taalhuis-netwerkaanpak bovengemiddeld beoordeeld tijdens een certificeringstraject. Gedurende 2024 zal de organisatie haar reguliere 4-jaarlijkse CBCT-certificeringstraject doorlopen.

Ondanks deze positieve stappen valt er ook binnen onze stichting in de robuustheid van de organisatie zeker nog iets te verbeteren. Dit heeft voor- namelijk te maken met de stabiliteit van de basis. We lichten dit hieronder graag nader toe. Eerst volgen enkele basiskenmerken over de omvang van de organisatie.

Kenmerken BiblioPlus

BiblioPlus is een bibliotheekstichting van een gemiddelde omvang. Met een werkgebied van **120.000 inwoners** en een formatie van circa **31 fte** behoort zij in de lijst van bibliotheekstichtingen in Nederland tot de grote midden-groep. Uitzonderlijk is het grote aantal vrijwilligers waarmee de organisatie al sinds 2012 samenwerkt. Begin 2024 zijn **295 vrijwilligers aan BiblioPlus verbonden**. Nog eens circa **240 vrijwilligers** zetten zich in voor de **Bibliotheek op School (BoS)**. Deze laatste groep is verbonden aan de school, maar van wezenlijk belang voor het succes van de BoS.

Met deze formatie bemenst BiblioPlus **zeven hoofdvestigingen**, **vier servicepunten** en **één leespunt**. Alle zeven hoofdvestigingen zijn sinds 2023 uitgerust met een **Informatiepunt** en sinds 2019 met een **Taalhuis**. Er zijn **57 Bibliotheek op School-locaties** in het primair onderwijs. In de periode 2022 en 2023 is de samenwerking met het voortgezet onderwijs structureel vormgegeven met **zes BoS VO-locaties**.

Wat opvalt in deze basiskennmerken is dat BiblioPlus met een bescheiden professionele schil een behoorlijk aantal vestigingen en andere vormen van dienstverlening neerzet. Dit kan alleen maar door het grote vrijwilligersaan-tal worden gerealiseerd en maakt dat de verhouding professional-vrijwilliger voortdurend onder druk staat. We gaan hier verder op door onder criterium C.

” Onze vrijwilligers maken het verschil! Zonder hen zouden we niet zoveel mensen kunnen bereiken, elke dag opnieuw. ”

Regisseurs BiblioPlus

Hieronder gaan we stap voor stap nader in op de mate van robuustheid van BiblioPlus op basis van een viertal criteria.

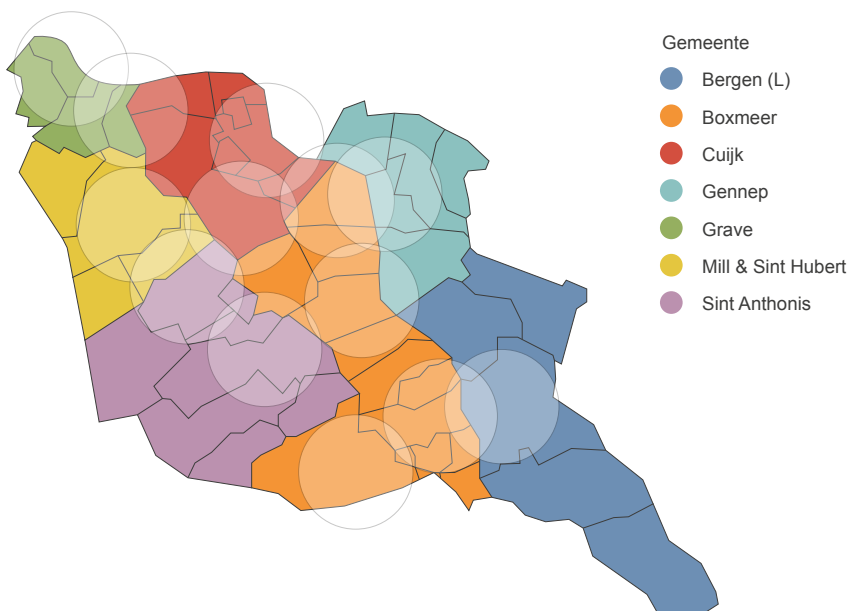
A) Robuuste bereikbaarheid

Het Land van Cuijk en Maasduinen beschikt over een behoorlijk fijnmazig netwerk van bibliotheekvestigingen. Dit is belangrijk vanwege de geografie van het gebied dat bestaat uit **44** veelal kleinere **dorpskernen**. Is het netwerk van bibliotheekvestigingen hiermee afdoende? Een eerste belangrijk criterium heeft betrekking op de gemiddelde afstand die inwoners in het werkgebied moeten afleggen om bij een bibliotheekvestiging te komen.

Hieronder hebben we dit geografisch weergegeven op een schaal van 3 kilometer. Dit was bij de beoordeling van de SPUK-aanvragen in 2023 een belangrijk indelingscriterium.

Afbeelding 1

Afstand tot bibliotheekvestiging op straal 3 km in werkgebied BiblioPlus

Deze analyse is in 2023 bestuurlijk besproken met de portefeuillehouders van de drie gemeenten. Hierin is geconstateerd dat de huidige geografische dekking organisatorisch gezien **redelijk maximaal** is. De combinatie van vestigingen en servicepunten met daarnaast een mobiele schil van dienstverlening maakt dat we een robuuste bereikbaarheid genereren met de huidige werkwijze.

Programmering in de kleine kernen

De buitengebieden die nu buiten de straal van 3 kilometer vallen, bestaan uit woonkernen met minder dan 1.500 inwoners. We weten uit een analyse van de servicepunten in het Land van Cuijk dat het **rendement** van een servicepunt in **woonkernen met minder dan 2.500 inwoners te laag** is. Het aantal bezoekers en uitleningen staat dan niet meer in verhouding met de benodigde investering. Alleen als beide woonkernen in de zuidpunt van de gemeente Bergen (Well en Wellerlooi) bij elkaar worden opgeteld, wordt de drempelwaarde net gehaald. Omdat deze kernen relatief ver van elkaar afliggen (meer dan 5km) blijft het echter lastig om met één extra servicepunt de inwoners van beide kernen goed te bereiken.

We ontmoeten inwoners van de kleinere kernen daarom niet alleen binnen de muren van de Bibliotheek. Voor mensen met een verminderde mobiliteit is dit gewoonweg niet altijd haalbaar. De visie binnen BiblioPlus is om een **deel van de programmering te flexibiliseren**. Dit betekent dat we workshops gericht op het verbeteren van basisvaardigheden 'invliegen' in buurthuizen en **huiskamers** van een **kleinere woonkern**. Daarnaast leveren we via de Boekendienst aan huis, met behulp van vrijwilligers, gereserveerde boeken thuis bij onze leden af, wanneer zij zelf minder goed in staat zijn om naar de Bibliotheek te komen.

Huisvestingsvisie

Voor onze bibliotheekvestigingen werken we sinds de vorige beleidsperiode vanuit een nieuwe visie. De kern hiervan is dat we van bibliotheken **aantrekkelijke verblijfsplekken** maken in **multifunctionele gebouwen** (MFA's). We hebben in 2022 en 2023 de nieuwe bibliotheken in Sint Anthonis en Cuijk volgens dit concept geopend. De Bibliotheek is op deze plekken volledig geïntegreerd in het MFA en vormt het hart van de centrale ontmoetingsruimte. Voor de beleidsperiode 2025-2028 voorzien we een soortgelijk traject voor Grave. Ook hebben we de ambitie om bibliotheek Boxmeer beter te gaan integreren in Cultureel Centrum De Weijer. Met de gemeente Gennep is het gesprek gestart om te komen tot een volledige vernieuwing op de huidige locatie, waarbij de bibliotheekvestiging zelf meerdere partners gaat huisvesten, zoals Synthese en Intos.

B) Robuuste maatschappelijke dienstverlening

Het volgende criterium heeft betrekking op beschikbaarheid van de dienstverlening. Dit valt uiteen in uitgangspunten voor openingstijden en een tweetal inhoudelijke aspecten, namelijk de collectie en de breedte van de dienstverlening.

Openingstijden

Binnen BiblioPlus kennen we de volgende vier bibliotheekmodellen met de bijbehorende minimale bemenste openingstijden:

1. Plus-bibliotheek, **45 uur per week geopend**, 45 uur professioneel bemenst (2x).
2. Standaard-bibliotheek, **20 uur per week geopend**, 15 uur professioneel bemenst (5x).
3. Servicepunt, **10 uur per week geopend**, 4 uur professioneel bemenst (4x).
4. Leespunt, **6 uur per week geopend**, volledig bemenst door vrijwilligers (1x).

Doordat we in de huisvestingsvisie uitgaan van huisvesting in MFA's (Multifunctionele accommodaties) zijn de zelfservicemogelijkheden voor bibliotheekbezoekers in de afgelopen jaren uitgebreid. Hiermee wordt de toegankelijkheid van de collectie verder vergroot.

Bij de SPUK-aanvraag in 2023 was het criterium voor een **volwaardige bibliotheekvestiging** op het vlak van openingstijden **ten minste 15 uur professioneel bemenst open**. Op basis van dit criterium kunnen we vaststellen dat de laag van Plus- en Standaard-bibliotheken voldoet aan de criteria van de rijksoverheid. Hierbij geldt wel de opmerking dat de front office-bemensing (Klantadviseurs) van de vestiging Sint Anthonis en Grave per 2025 wordt opgeschaald van 8 naar 15 professionele uren. Hiermee voldoen ook deze bibliotheken helemaal aan de criteria van de Standaard-bibliotheek.

In 2024 is al een start gemaakt met de opbouw van een laag van **vestigings-coördinatoren** die ook als professional in deze vestiging aanwezig is. Deze richt zich in de basis echter met name op belangrijke coördinerende en begeleidende taken (bv. vrijwilligersbegeleiding, schakelen binnen het MFA).

De laag van servicepunten voldoet weliswaar niet aan het criterium voor een volwaardige bibliotheekvestiging, maar deze laag wordt wel als een zelfstandige laag in de rijks criteria erkend. Dit wil zeggen dat een robuust stelsel naast hoofdvestigingen ook servicepunten in wijken en kleine kernen kan bevatten.

Beschikbaarheid collectie

Ten aanzien van de omvang van de collectie zijn er op dit moment nog geen criteria bekend. Binnen de BiblioPlus-vestigingen hanteren we hiervoor de volgende uitgangspunten voor het beleidsplan 2025-2028:

Overzicht collectie per Bibliotheektype

Bibliotheekmodel	Plus	Standaard	Servicepunt	Leespunt*
Omvang collectie jeugd (0-18)	9.500 titels	3.000 titels	1.000 titels	-
Omvang collectie volwassenen (18+)	15.000 titels	5.000 titels	2.000 titels	150 titels
Aantal kranten	3	2	1	0
Aantal tijdschriften	90	25	10	4

**Het Leespunt is een afhaallocatie en heeft slechts een hele summiere vaste collectie*

Met deze collectie-omvang kan BiblioPlus voldoen aan de kaders van het nationaal collectieplan van de Koninklijke Bibliotheek. Daarnaast is het uitgangspunt **één regionale collectie**. Dit betekent dat alle titels online gereserveerd kunnen worden en via de vervoersdienst binnen enkele dagen (indien direct beschikbaar) bij elke vestiging kunnen worden geleverd.

Deze vervoersdienst is vanuit de Wsob een verantwoordelijkheid van de provinciale ondersteunende instelling (POI). Voor BiblioPlus is Cubiss in zowel Limburg als Brabant de POI die het transport verzorgt. De leden van BiblioPlus kunnen hiermee over meer dan 100.000 titels beschikken. Daarnaast hebben leden tegen een kleine vergoeding de mogelijkheid om een minder veelvoorkomende titel **elders uit het land** te bestellen. Ook dit is als voorwaarde vanuit de Wsob binnen BiblioPlus ingeregeld.

Meer over ons recent vernieuwde collectiebeleid van BiblioPlus leest u bij het Programma Ontspanning & inspiratie.

Brede dienstverlening

Vanuit klantperspectief en voor een succesvolle herpositionering (hierover later meer) is het belangrijk dat bezoekers van Bibliotheekvestigingen ook daadwerkelijk gaan ervaren dat de Bibliotheek meer is dan alleen maar een boekenuittener. In de dienstverlening die BiblioPlus aanbiedt vanuit de hoofdvestigingen (Plus- en Standaard), zijn daarom overal een aantal vaste 'bouwstenen' aanwezig.

Het gaat hierbij om de volgende faciliteiten:

**Deze zes basis bouwstenen vormen samen de
maatschappelijke-educatieve Bibliotheek van BiblioPlus.**

Hiermee geven we invulling aan de vijf wettelijke functies, zoals beschreven op pagina 12 en de drie hoofdsporen binnen het Bibliotheekconvenant (Geletterdheid, Digitale inclusie en Leven lang leren). BiblioPlus voldoet in haar dienstverlening volledig aan de Wsob.

Keuzes voor servicepunten

Kijkend naar de bibliotheekservicepunten ligt dit logischerwijs anders. Deze punten zijn van oudsher vrijwel volledig bemenst met vrijwilligers en toegerust om de toegang tot collectie in buurten en dorpen te vergroten. In 2023 is het beleid gericht op de servicepunten reeds geharmoniseerd. Vanaf 2024 is elke week een dagdeel professionele ondersteuning op een servicepunt aanwezig. Daarnaast is het collectiebudget verruimd.

Met deze harmonisatieslag voldoen de servicepunten nog steeds niet aan de Wsob, maar dit is financieel ook niet haalbaar. Een keuze die voorligt is de afweging om op de servicepunten een dagdeel het professioneel bemenste Informatiepunt te gaan aanbieden. Tijdens een raadsinformatieavond in de opmaat naar dit beleidsplan was er vanuit raadsleden veel steun voor dit scenario. De vraag naar hulp bij digitale drempels is zo groot, dat deze verzoeken nu ook bij de servicepunten binnenkomen. Deze stap zou de verbreding van de dienstverlening vanuit de Bibliotheek ook daar tastbaarder maken.

C) Robuuste professionele organisatie

De achilleshiel van de BiblioPlus-organisatie is de omvang van de **professionele schil** in verhouding met het **grote aantal vrijwilligers**. BiblioPlus was de eerste stichtingsbibliotheek in Nederland die in 2019 voor haar vrijwilligersbeleid het NOV-keurmerk Goed geregeld mocht ontvangen.

Toch werd al in 2019 geconstateerd dat de verhouding professional-vrijwilliger binnen BiblioPlus uit balans is. Dit als gevolg van forse bezuinigingen in het verleden (2012 en 2016). Uit een analyse op de Wsob-data uit 2022 blijkt dat verhouding professionele krachten versus vrijwilligers op landelijke schaal ongeveer 1 op 5 is (één betaalde kracht op vijf vrijwilligers). Binnen BiblioPlus is deze verhouding 1 op 10!

Om hier structureel verandering in aan te brengen worden er voor dit beleidsplan 2025-2028 een tweetal wijzigingen doorgevoerd, namelijk:

1. Het bibliotheekmodel Basis wordt niet meer aangeboden. Het is in de afgelopen jaren ondoenlijk gebleken om met 7,5 uur professionele capaciteit per week een bibliotheekvestiging met 20 tot 25 vrijwilligers te begeleiden. Het effect hiervan is dat vrijwilligers noodgedwongen te complexe klantvragen moeten beantwoorden en dat de vrijwilligers een stuk begeleiding missen. Als ondergrens beiden we voor de komende vier jaar daarom het bibliotheekmodel Standaard aan, waarin 15 uur Klantenadviseurs is opgenomen. Dit zijn de professionals die samen met de vrijwilligers de front office bemensen en de klantcontacten onderhouden. Klantadviseurs ondersteunen en coachen vrijwilligers in de dagteams op de inhoud van het bibliotheekwerk.
2. Daarnaast is middels de SPUK-aanvraag in 2023 gestart met het opbouwen van een laag van Vestigingscoördinatoren. BiblioPlus heeft in de vorige

twee beleidsperioden een forse verbredingsslag gemaakt in lijn met het Bibliotheekconvenant. Daarnaast zijn de BiblioPlus-bibliotheeken vanuit onze huisvestingsvisie steeds vaker in multifunctionele locaties (MFA) gepositioneerd. Niet als aparte, eigenstandige ruimtes, maar veelal als hart in gezamenlijke ontmoetingsruimtes in zo'n MFA. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken en veel afstemming. Denk bijvoorbeeld aan gezamenlijk ruimtegebruik tot het mixen van bloedgroepen vrijwilligers vanuit meerdere organisaties. Deze twee ontwikkelingen samen trekken een te zware wissel op de huidige bezetting. Het toevoegen van een laag van vestigingscoördinatoren (0,33 fte per vestiging) is voor BiblioPlus een urgente behoefte. De organisatie wordt hier steviger en stabiel van. Hun tactisch-operationele sturing houdt de dagelijkse operatie beheersbaar en kwalitatief op niveau.

Weerbare organisatie

Bij een robuuste organisatie hoort ook **veerkracht op kwetsbare momenten** van ziekteverzuim. We hebben de afgelopen jaren ervaren dat BiblioPlus vanuit haar basisfinanciering (Uniforme diensten) onvoldoende in staat is om bij langdurigere uitval van medewerkers voor vervanging te zorgen. Het gevolg hiervan is dat de druk op de overige medewerkers te groot wordt. In de calculaties die horen bij beleidsplan 2025-2028 is hiervoor daarom een budget opgenomen. Dit moet ervoor gaan zorgen dat BiblioPlus voor vervanging kan zorgen in situaties dat de verzuimverzekering nog niet uitkeert (in verband met hoog eigen risico).

Vitaliteit als basis voor groei

In 2024 is een interne werkgroep gestart met diverse initiatieven gericht op gezondheid, ontspanning en **werkplezier**. De gedrevenheid en loyaliteit van onze medewerkers is fantastisch, maar het kan ook een valkuil zijn. We omarmen de ambitie om de komende jaren meer te investeren in werkplezier en kleine

momenten van ontspanning. Daarnaast bouwen we door op het succes van de in 2023 georganiseerde Groeidag. Elke dag van het jaar zetten we ons in voor de ontwikkeling van onze bezoekers. Eén dag per jaar staat de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers centraal.

Cybersecuritybeleid

Als Bibliotheek werken we met verschillende databronnen en persoonsgegevens. De uitdaging op organisaties om hun systemen veilig te houden neemt toe.

Collega-bibliotheken in Nederland zijn in de afgelopen periode doelwit geweest van hackers. BiblioPlus heeft hiervoor een cybersecuritybeleid opgesteld. We onderhouden voortdurend contact met ons netwerk en onze ICT-leveranciers om zo goed mogelijk aan te blijven sluiten op actuele ontwikkelingen. Daarnaast werken we actief aan het bewustzijn onder onze medewerkers over veilig werken met persoonsgegevens.

D) Robuuste meerjarige financiering

Het vierde en laatste criterium dat we behandelen heeft betrekking op het meerjarige financiële fundament van de stichting. Hierover kunnen we redelijk kort zijn. Sinds vele jaren heeft BiblioPlus het volgende model van samenwerken met de gemeenten in haar werkgebied:

1. De inhoudelijke basis vormt een **vierjarig beleidsplan** opgesteld en vastgesteld door het bestuur van de stichting en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.
2. De producten en diensten (Basis en Plus) evenals de kosten voor de onderliggende staf, backoffice en secundaire processen worden **transparant gecalculeerd** en elke vier jaar herijkt.
3. Producten en diensten zijn **gedetailleerd beschreven**, inclusief prestatieparameters in het productenboek.
4. Op basis van bovenstaande punten besluiten colleges en gemeenteraden in het jaar voorafgaand aan een nieuwe beleidscyclus **formeel tot goedkeuring** voor de financiering. Deze financiering ligt voor Basis-producten vervolgens voor de hele beleidsperiode vast, met enige flexibiliteit om de Plus-producten tussentijds bij te stellen.
5. Na de bestuurlijke goedkeuring worden de afspraken vastgelegd in een **samenwerkingsovereenkomst**, waarin o.a. afspraken staan over indexerings, de jaarlijkse verantwoordingsstructuur middels jaarverslag en jaarrekening.

Deze werkwijze werkt naar tevredenheid voor alle betrokken partners. Het biedt de Bibliotheek een goede financiële basis waarop zij haar inhoudelijke werkzaamheden kan uitvoeren.

Conclusie zorgplicht

Samenvattend kan tot slot van deze paragraaf antwoord worden gegeven op de vraag:

Geven de gemeenten Land van Cuijk, Gennep en Bergen in de aankomende beleidsperiode voldoende invulling aan de zorgplicht voor de Bibliotheek?

Criteria zorgplicht	A Bereikbaarheid	B Brede Dienstverlening	C Robuuste Organisatie	D Duurzame Financiering
Score	✓	✓	✓	✓

Het antwoord is 'ja', mits de organisatiestructuur wordt verstevigd middels de laag vestiging coördinatoren en de professionele bemensing van vestiging Sint Anthonis en Grave wordt opgeschaald. De keuze voor een Informatiepunt op de servicepunten zou de bereikbaarheid van de brede dienstverlening in een aantal kleinere kernen verder vergroten.

Ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan was het definitieve normenkader van de aangescherpte Wsob nog niet bekend. Indien dit uiteindelijk substantieel afwijkt van de gehanteerde criteria in deze paragraaf, dan zullen we ons als Bibliotheek en gemeenten in de aansluitende beleidsperiode hiertoe verhouden.

Heldere positionering, duidelijke communicatie

Het succesvol verbreden van de rol van de Bibliotheek gaat niet alleen om het uitbreiden van inhoudelijke diensten, maar ook om het versterken van het merk. Met het merk bedoelen we alle associaties, beelden en gevoelens die het woord Bibliotheek oproept bij mensen. Als nieuwe functies onvoldoende bekend zijn, dan weten inwoners immers ook niet dat ze er gebruik van kunnen maken.

Missie en visie

Binnen het landelijke bibliotheeknetwerk is hiervoor gedurende 2020-2021 een nieuwe merkstrategie opgesteld. De gekozen organisatiepositionering zet de Bibliotheek neer als 'motor van een vaardige samenleving'. Deze positionering sluit goed aan bij BiblioPlus.

Onze missie is gericht op een leven lang ontwikkelen waarbij de Bibliotheek je, samen met haar partners, uitnodigt en ondersteunt om mee te blijven groeien met wat de samenleving van je vraagt.

In de visie van BiblioPlus staat hierbij een **betrokken, hartelijke** benadering centraal. We willen een **laagdrempelige** en **gastvrije** plek zijn waar **iedereen** zich thuis voelt. Wij begeleiden en inspireren mensen om zich verder te **ontwikkelen** en zijn een **kennis- en inspiratiepodium** voor de gemeenschap. Wij zoeken hierbij actief de **samenwerking** op met de

educatieve, culturele en maatschappelijke **partners** in ons werkgebied.

Identiteit

Om de bekendheid van de verbrede rol te vergroten, staan in de merkstrategie en de uitwerking van in de huisstijl de volgende **vijf pijlers** centraal:

De Bibliotheek is een essentiële partner bij het stimuleren van leesplezier, het bestrijden van laaggeletterdheid en het opdoen van digitale vaardigheden.

Leer

De Bibliotheek is een laagdrempelige, veilige en waardevrije verblijfs- en ontmoetingsplaats voor iedereen.

Vraag

Ontmoet

De Bibliotheek ondersteunt bij, en biedt activiteiten voor 'een leven lang leren'.

Lees

Doe

De Bibliotheek is een informatiepunt voor vragen over de (digitale) overheid.

De Bibliotheek biedt een fysieke én online collectie voor jeugd en volwassenen.

In deze landelijke positionering ziet BiblioPlus haar koers van de komende vier jaar goed terug. Daarom kan BiblioPlus optimaal gebruik maken van de ontwikkelde middelen. Hieronder is het gebruik van de pijlers en het verschil in de huisstijl goed te zien.

Landelijke campagne

In 2024 start een landelijke bibliotheekcampagne om de herpositionering verder te ondersteunen. Deze campagne moet gaan helpen om in de komende jaren te groeien van 4 miljoen leesleden naar 8 miljoen gebruikers. Deze ambitie hebben de bibliotheken in Nederland omarmd. Op het moment van schrijven is de campagne nog ontwikkeling. De overkoepelende merkbefORTE voor de campagne is: De Bibliotheek zet je aan!

Nieuwe communicatie versus oude

Onze organisatiewaarden

BiblioPlus heeft bij haar reorganisatie in 2017 voor een drietal organisatiewaarden gekozen. Deze waarden sluiten goed aan bij de later gekozen landelijke merkstrategie. Het gaat om de volgende drie kernwaarden:

De drie organisatiewaarden van BiblioPlus

Deze drie kernwaarden zijn sturend in ons dagelijkse werk, onze houding en de keuzes die we maken. Ze zijn in een piramide weergegeven, omdat er een volgorde zit in de wijze waarop deze waarden in ons werk tot leven komen.

Het fundament bestaat uit een open, uitnodigende, neutrale houding. Dit maakt de Bibliotheek als voorziening **laagdrempelig** en een aantrekkelijke plek voor een breed publiek. Vanuit deze grondhouding werken we in onze projecten en activiteiten zo veel mogelijk **samen met partners**. We beschouwen dit als onze inspiratiewaarde en zien deze samenwerking als voorwaarde om een informatieknoppunt te kunnen zijn. Het hogere doel hierachter is dat we - in alles dat we doen - willen bijdragen aan de **persoonlijke ontwikkeling** van mensen. Deze derde kernwaarde vormt de top van de piramide en maakt scherp dat in het werk van de Bibliotheek altijd kennis- en informatieoverdracht centraal staat, zoals voorgeschreven door de Wsob.

Associaties met de Bibliotheek van onze partners

Organisatiewaarden opnieuw goed beoordeeld

In een recente enquête onder onze samenwerkingspartners (n = 59) hebben we gevraagd hoe zij BiblioPlus beoordelen op deze drie kernwaarden. BiblioPlus scoort op alle drie de kernwaarden een 8. Een gelijke positieve waardering als in 2020. Dat sterkt ons in de overtuiging hoe essentieel onze rol in dit partnernetwerk is. En daarnaast zijn we er natuurlijk ook trots op.

Verbreiding spontane associaties ingezet

In de partnerenquête hebben we tevens aan onze lokale partners gevraagd welke associaties zij met de Bibliotheek hebben. In de Wordcloud hieronder is goed te zien dat de traditionele associaties (boeken, lezen en lenen) inmiddels verrijkt zijn met 'ontmoeting' en 'informatie'. Dit is een belangrijke stap, waarvan we in 2025 landelijk zullen onderzoeken of deze nieuwe associaties ook inmiddels bij het brede publiek zijn geland.

Strategische ambities binnen vier programma's

Hoe organiseren we onze inhoudelijke programma's? Wie zijn de belangrijkste doelgroepen en wat zijn de belangrijkste ambities binnen elk programma? Op deze vragen geven we antwoord in deze paragraaf.

Sinds de reorganisatie in 2017 werkt BiblioPlus vanuit een platte en flexibele organisatiestructuur met vier inhoudelijke programmalijnen. De afgelopen jaren is gebleken dat deze werkstructuur zich prima leent om nieuwe producten en diensten (zoals het Informatiepunt) op een effectieve manier te borgen in onze organisatie. Programmaregisseurs werken doorgaans in flexibele teams aan hun jaardoelen, waardoor medewerkers veel samenwerken en niet verkokerd raken binnen één domein. De ondernemende cultuur binnen onze organisatie komt in deze organisatievorm goed tot haar recht.

Hiernaast zijn de vier programma's schematisch weergegeven. Ook is vermeld op welke klantgroepen een programma zich met name richt en aan welke wettelijke kerntaken het programma uitvoering geeft.

Op de volgende pagina's werken we per programma, op basis van de belangrijkste ontwikkelingen, de visie uit voor de komende beleidsperiode.

KINDEREN & OUDERS

Klantgroepen:

- 0-18 jarigen
- (Groot)ouders

Wsob kerntaak: 1,2 & 3

LEVEN LANG LEREN

Klantgroepen:

- Mensen met een leerbehoefte, met nadruk op lezen, schrijven en digitale vaardigheden
- Senioren (65+)

Wsob kerntaak: 1 & 2

KENNISDELEN & ONTMOETEN

Klantgroepen:

- Lokale partners
- Actief burgerschap
- Studenten/ZZP-ers & thuiswerkers

Wsob kerntaak: 1 & 4

ONTSPANNING & INSPIRATIE

Klantgroepen:

- Lezers 18+
- Volgers actualiteit
- Liefhebbers kunst & cultuur

Wsob kerntaak: 3,4 & 5

Programma Kinderen & ouders

De urgentie binnen dit programma heeft na de reeds beschreven PISA-trends geen nadere toelichting. De noodzaak voor actie wordt breed erkend in het onderwijs en door alle betrokken stakeholders. De vraag is: Hoe kunnen we de dalende trend in leesvaardigheid daadwerkelijk gaan ombuigen in Nederland?

Een eerste belangrijke stap is in het Land van Cuijk en Maasduinen de afgelopen jaren gezet door een

structurele samenwerking op te bouwen tussen de Bibliotheek en de **VO-scholen** in ons werkgebied (Elzendaal/Metameer en Merlet college). Hiermee kunnen we als Bibliotheek, na de Bibliotheek op School in het primair onderwijs, nu ook helpen om het leesplezier te blijven stimuleren in de belangrijke fase van de onderbouw op het voortgezet onderwijs. Juist in deze fase neemt het leesplezier onder leerlingen sterk af, zoals blijkt uit eigen onderzoek onder scholieren. Nog maar een derde van de leerlingen vindt lezen nog leuk in klas 2, tegen twee derde in groep 8 van het primair onderwijs.

Een andere positieve ontwikkeling is dat het bestuur van de meeste Brabantse voortgezet onderwijs scholen (Ons Middelbaar Onderwijs) in 2021 kaders heeft opgesteld voor leesbeleid. Hierin staat de opdracht aan alle scholen: **'Integreer en waarborg breed taalbeleid in het schoolplan'**. Lezen en taal moet weer een stevig, integraal onderdeel worden van de lesdag. Niet alleen bij het vak Nederlands, maar schoolbreed. De scholen zijn begonnen hier invulling aan te geven.

Onze ambities

Voor het beleidsplan 2025-2028 zijn vanuit deze basis vier strategische ambities cruciaal om vanuit de rol van de Bibliotheek in het Leesoffensief succesvol te kunnen zijn:

1 *BoekStart in de kinderopvang*

Door de impuls van het Masterplan Basisvaardigheden is landelijk een versnelling op gang gekomen in de samenwerking tussen bibliotheken, PO- en VO-scholen en kinderdagverblijven. Ook BiblioPlus maakt gebruik van deze regeling om met name de samenwerking voor **BoekStart in de kinderopvang** verder op te bouwen volgens de landelijke kaders. Het doel is om gedurende de beleidsperiode 2025-2028 in elk geval de kinderen en ouders op alle **VVE-locaties** in het werkgebied op deze manier te gaan bereiken.

2 *De leerkracht centraal*

Als gevolg van de structurele samenwerking met alle onderwijsfasen ontstaat er een **doorlopend contact** vanuit de Bibliotheek met opgroeiende kinderen vanaf de kinderopvang, via het primair onderwijs tot in het voortgezet onderwijs, het speciaal onderwijs en beide ROC's in het Land van Cuijk en Maasduinen. Dit vormt een belangrijk fundament voor doorlopende leeslijnen en een succesvolle samenwerking.

We kunnen er echter niet vanuit gaan dat het hiermee wel goed komt met het leesplezier en de afnemende leesvaardigheid onder jongeren. Hiervoor is de problematiek te **hardnekkig** en het aantal directe contactmomenten van de lees-mediaconsulenten te beperkt. De **grootste opgave ligt bij de leerkrachten**

en hoe ze lezen structureel, ook bij zaakvakken, integreren in hun manier van lesgeven. Belangrijk ook is hun positie richting de leerlingen in het aanwakkeren van leesmotivatie. Maar hoe doe je dat als leerkracht? Hier werd tot voor kort op PABO's geen aandacht aan geschonken. Als gevolg van het landelijke Leesoffensief komt hier nu gelukkig verandering in.

De Bibliotheek kan en moet hierin natuurlijk ook een belangrijke rol pakken. Maar dit vraagt ook van bibliotheken om een strategische ontwikkelstap ten opzichte van de bekende werkwijze. Natuurlijk blijft het faciliteren van actuele en uitnodigende jongerentitels een belangrijke basis. Daarnaast zijn we gewend boekpromoties te doen in de klas. De rol van de Lees- mediaconsulenten verschuift echter steeds meer van het zijn van gastdocent naar het adviseren en coachen van leerkrachten. Denk hierbij aan hoe je als docent zelf een boekpromotie kunt doen, gesprekken over boeken in de klas kunt voeren, welke tools je hiervoor kunt gebruiken en welke verwerkingsopdrachten interessant zijn om in de klas toe te passen. Zo wordt tekstbegrip op een interactieve manier in de les aangeleerd. Niet alleen tijdens leescampagnemomenten maar op structurele basis. Dit is waar leesbeleid daadwerkelijk leidt tot een leescultuur op school.

Stichting Lezen is in Nederland een belangrijke bron van kennis en expertise. Zij hebben in 2021 uit (inter)nationaal onderzoek acht feiten over lezen voor jongeren verzameld. Uit deze onderzoeken blijkt dat het belangrijk is dat er doorlopend (in alle leerjaren) en in de breedte (bij alle vakken) aandacht is voor lezen. Op die manier is de kans groter dat jongeren uitgroeien tot vaardige en enthousiaste lezers.

Acht bouwstenen voor succesvol leesonderwijs in het VO volgens Stichting Lezen

- 1 Tijd en aandacht voor (vrij) lezen
- 2 Effectief leesonderwijs
- 3 Leesklimaat op school
- 4 Toegang tot boeken
- 5 Een brede leeslijst
- 6 De schrijver als leesbevorderaar
- 7 (Creatief) schrijven
- 8 Praten over boeken

Scan de QR-code voor de complete infographic 'Lezen in het voortgezet onderwijs'

Lezen
STICHTING LEZEN

Een ander onderzoek laat zien dat creatief schrijven het leesbegrip stimuleert, met name bij minder vaardige lezers. Creatief schrijven zorgt ook voor meer betrokkenheid bij het lezen. Schrijversbezoeken in de klas vergroten het leesplezier van leerlingen. Schrijvers zijn, net als docenten, belangrijke rolmodellen.

Hiernaast zijn deze acht bouwstenen om te komen tot effectief leesonderwijs in het VO in een infographic weergegeven. Het zijn voor de adviserende rol vanuit de Bibliotheek belangrijke handvaten om de komende jaren samen met de scholen de leescultuur te gaan verdiepen. In 2022-2023 hebben we hiervoor samen met Elzendaal-Metameer en Merlet het fundament gelegd. Lees- mediaconsulenten zijn met collectie de scholen ingegaan en hebben de leerkrachten leren kennen. We zijn nu als partners klaar voor de inhoudelijke verdiepings-slag.

Harrie van de Ven, Voorzitter College van Bestuur, Optimus Primair Onderwijs

“ Kansen van kinderen vergroten doe je door ze goed te leren lezen. Voorkom dat kinderen in de fuik van laaggeletterdheid terechtkomen, leer ze lezen op tenminste 2 F niveau op de basisschool. In het geval dat dit een enkel kind niet lukt is er een doorgaande lijn in begeleiding van het kind tussen basisschool en vervolgonderwijs. Samenwerking tussen Bibliotheek en onderwijs, zoals gebeurt in Land van Cuijk is hierbij zeer helpend. ”

Onderzoek en regionale leesconferentie

Om invulling te kunnen geven aan hun rol is het belangrijk dat we van de ondersteuningsbehoeften van docenten nog beter terken kennen. We starten de nieuwe beleidsfase daarom met een kwalitatief onderzoek naar de behoefte van PO- en VO-docenten in het werkgebied. Welke kennis, kunde en ondersteuning hebben zij nodig om als leesplezier-aanjager in de klas aan de gang te gaan.

De resultaten van dit onderzoek zullen centraal staan tijdens een regionale leesconferentie in 2025. Deze conferentie zal gericht zijn op het bevorderen van leesplezier en leesmotivatie, met aandacht voor de overgangen tussen de onderwijsniveaus en door-

lopende leerlijnen van po-vo en vo-beroepsonderwijs. Tijdens de conferentie zullen ook effectieve methoden zoals de Leescyclus en de Leescirkel van Chambers worden toegelicht, en zullen bruikbare bronnen en websites worden gedeeld.

We beogen deze conferentie samen met de LEA-partners neer te zetten. Een belangrijk versnellingsmoment in het Leesoffensief! Deze ambitie sluit naadloos aan bij de doelen in de samenwerkingsovereenkomst 'Kansrijk opgroeien in het Land van Cuijk'.

3 Werken vanuit de gezinsgerichte benadering

De derde ambitie is erop gericht om met alle projecten en activiteiten vanuit BoekStart en het Bibliotheek

op School-programma zoveel mogelijk het gezin te bereiken. Dit betekent niet alleen een activiteit in de klas, maar ook met meegeven van actieve thuisopdrachten, om samen te doen en over te praten. De gezinsgerichte benadering is met name kansrijk in de leeftijdsgroep 0-8 jaar en richt zich daarom op de voorschoolse partners (verloskundigen, GGD, Kinderopvang) en leerkrachten van de onder- en middenbouw in het primair onderwijs.

Deze manier van werken is er natuurlijk ook op gericht om naast het kind ook een band op te bouwen met de ouders. Indien er sprake is van lage basisvaardigheden bij de ouders of verzorgers dan proberen we als Bibliotheek ook hen stap voor stap te ondersteunen bij de taalontwikkeling. Zo kan een gezin vanuit BoekStart en de VoorleesExpress deelnemen aan de wekelijkse activiteiten in de Bibliotheek (bijvoorbeeld het taaltraject 'De Huis-muis'). Als er ruimte ontstaat, proberen we dan met de volwassene het gesprek te voeren over taalbegeleiding via het Taalhuis. Als we uiteindelijk generatie overstijgende laaggeletterdheid willen doorbreken, dan is de gezinsgerichte benadering cruciaal.

Vanaf 2025 hebben gemeenten de regierol in de aanpak van laaggeletterdheid. Daaronder valt ook de gezinsaanpak. BiblioPlus heeft in de voorbereiding hierop in 2022 meegedraaid in de pilotfase. Meer

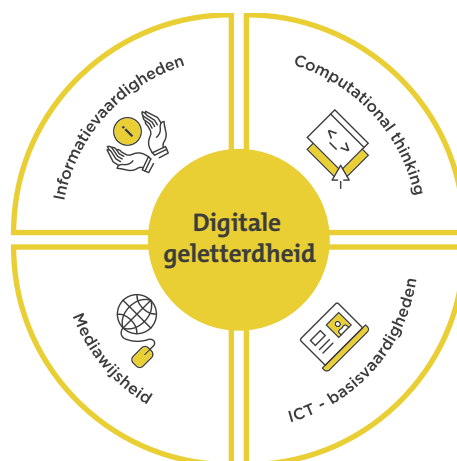
informatie over het gemeentelijke stappenplan is te lezen via de website van Stichting Lezen & Schrijven.

4 Digitale geletterdheid

In de samenleving en in het leven van kinderen zijn online en offline naadloos met elkaar verbonden. Algoritmes en kunstmatige intelligentie worden breed ingezet om de online wereld te stroomlijnen. Daarbij horen risico's op het misbruiken van persoonsgegevens en op het ervaren van een wereld waar afwijkende meningen worden gefilterd.

Om zich te ontwikkelen tot breed geïnformeerde, zelfstandige en kritische burgers, moeten leerlingen leren hoe ze risico's kunnen herkennen. Het onderwijs heeft een taak om leerlingen te begeleiden bij hun deelname aan de digitale maatschappij.

Digitale geletterdheid (Bron: SLO, 2024)

Hiervoor zijn vaardigheden nodig. Zoals het kritisch omgaan met informatie, verstandig mediagedrag en basiskennis van ICT. Dit zijn de onderdelen van digitale geletterdheid.

Hoewel scholen erkennen dat ze een rol spelen bij het digitaal vaardig maken van leerlingen, gebeurt dit nu vaak slechts sporadisch, als reactie op ingrijpende of vervelende gebeurtenissen in het digitale domein. Scholen die stappen willen zetten, stuiten op vragen over de inhoud van het leergebied, de tijdsinvestering in de klas en de vaardigheid van de docenten. Er is daarom behoefte aan expertise over de implementatie van digitale geletterdheid in het curriculum van de scholen. Om kinderen en jongeren nu en in de toekomst mee te laten doen in een wereld vol media, is het belangrijk dat digitale geletterdheid een vaste plek krijgt in het onderwijs.

Samenwerking in de Brainport voor jongeren

BiblioPlus wil gedurende deze beleidsperiode haar rol hierin verstevigen, zowel op het gebied van advisering als het aanbieden van workshops voor schoolteams als het bieden van lessen informatievaardigheden in de Bibliotheek op het PO en het VO. BiblioPlus zal hierin samen optrekken met partners in het veld, zoals de Brainport bibliotheken in de regio rondom Eindhoven, de Koninklijke Bibliotheek en de Provinciale ondersteuningsorganisatie Cubiss.

Programma Leven lang leren

Van hieruit maken we de overstap naar de programma's gericht op volwassenen (18+). Binnen het programma Leven lang leren staan **basisvaardigheden** centraal. Met basisvaardigheden bedoelen we vaardigheden die voorwaardelijk zijn om in het normale dagelijkse leven als autonome volwassene mee te kunnen doen. Als je moeite hebt met deze basisvaardigheden, vind je minder snel een baan, kun je minder gezond leven en heb je minder grip op

je geldzaken. Het heeft dus een grote invloed op je persoonlijke leven en de kwaliteit van leven.

Voor de Bibliotheek ligt de focus op **taal- en digitale vaardigheden**. In totaal zijn er vijf basisvaardigheden, met naast de genoemde twee ook nog financiële, sociaaljuridische en gezondheidsvaardigheden.

De vijf basisvaardigheden (Bron: Cubiss, 2020)

Onze ambities

Hieronder benoemen we onze ambities voor het programma Leven lang leren voor de komende beleidsperiode:

1 Informatiepunt centraal

In de afgelopen beleidsperiode heeft BiblioPlus inhoudelijke programmering ontwikkeld gericht op de volledige set van basisvaardigheden. Veelal deden we dit samen met strategische partners zoals de Rabobank (financieel) en huisartsenkoepel Syntein (Gezondheid). We blijven deze vorm van voorlichting ook de komende jaren organiseren, bijvoorbeeld rond financiële nalatenschap of de omgang met geld. De primaire focus ligt echter op **begrijpen (taal)** en **kunnen handelen (digitaal)**.

Door het succes van het Informatiepunt krijgen de overige basisvaardigheden hiermee hoofdzakelijk invulling langs de as van de digitale vaardigheden. Dit houdt in dat bijvoorbeeld rondom positieve gezondheid de nadruk ligt op ondersteuning bij de uitleg over het gebruik van zorgapps. Denk aan zelf thuis de bloeddruk meten en registreren of insulinewaardes voor diabetespatiënten. In de beleidsperiode 2025-2028 zal het Informatiepunt op deze manier nog meer als **centrale digitale ondersteuningsplek** worden gepositioneerd, aangevuld met diverse digitale workshops en korte trainingen. Deze workshops vinden zowel in de Bibliotheek plaats als in de kleine kernen, dichtbij mensen met een beperkte mobiliteit.

Claudia Ponjee, wethouder gemeente Bergen

“ Als wethouder Samenleving vind ik het belangrijk dat alle inwoners de informatie kunnen vinden die zij nodig hebben in hun dagelijks leven en geholpen worden deze informatie te begrijpen. BiblioPlus is daarin mijn helpende hand en bondgenoot. De Bibliotheek staat middenin de samenleving, brengt mensen samen en ondersteunt hen op het gebied van lezen, leren en informeren. Wij als gemeente hebben de taak en verantwoordelijkheid om hen hierin te ondersteunen.”

In 2022 en 2023 is het Informatiepunt opgeschaald naar alle zeven hoofdvestigingen. Het vormt inmiddels een belangrijk anker van de Bibliotheek met een behoorlijk bereik. In 2023 hebben we meer dan 2.000 inwoners op maat geholpen met de dagelijkse digitale drempels waar zij tegenaan liepen. Als onderdeel van de herijking van Bibliotheek Servicepunten is de ambitie om in de beleidsperiode 2025-2028 ook een dagdeel per week een Informatiepunt te openen op deze vier locaties. We zien het Informatiepunt als een basisvoorziening in elke vestiging, professioneel bemenst en oplossingsgericht. Waar nodig verwijzen we warm door, maar bij voorkeur bieden we direct hulp.

2 Taalakkoord-plus

Waarschijnlijk de meest taaie en uitdagende opgave vormt de bestrijding van laaggeletterdheid onder volwassenen. Het is een probleem dat niet door de Bibliotheek alleen kan worden aangepakt. We kunnen alleen vooruitgang boeken als maatschappelijke partners hun krachten bundelen en bedrijven hun MVO-hart stevig laten kloppen op dit onderwerp.

Laaggeletterdheid. We noemen de term nog één keer en spreken in het vervolg over lage taalvaardigheden. De analyse liet al zien dat **1 op de 8 Nederlanders lezen en schrijven moeilijk vindt**. In de gemeenten Bergen, Gennep en Land van Cuijk betreft het 15% van de inwoners. Dit een groot probleem, vooral

vanwege het gevoel van schaamte dat er omheen hangt. Hierdoor is het moeilijk om er over in gesprek te komen. Deze mensen zijn niet analfabeet, maar lopen bijvoorbeeld vast in formele brieven die vaak niet in eenvoudige taal geschreven zijn. Maar soms is meedoen in een appgroep ook lastig, wat hun ook sociaal kwetsbaar maakt.

De strijd voor betere lees- en schrijfvaardigheden is al een aantal jaren gaande. Er is veel aandacht voor het onderwerp in de media. Het bewustzijn dat er een **onzichtbaar probleem** is, staat inmiddels bij veel mensen op het netvlies. Mensen schrikken er ook van. Het komt zo veel voor dat we allemaal wel iemand kennen die er mee worstelt, en dat is een belangrijk uitgangspunt. We weten inmiddels door de ervaring in de Taalhuis-netwerkaanpak dat een familielid en buurvrouw vaak het laatste zetje geeft om er iets aan te doen. Het probleem is: hoe pak je het aan en kom je erover in gesprek met elkaar? En als dat gelukt is, wat kun je dan het beste doen? Hoe kan iemand verder komen?

Hiervoor heeft BiblioPlus de afgelopen jaren een heel instrumentarium ontwikkeld als coördinator van de regionale netwerkaanpak gericht op het verbeteren van taalvaardigheden. Er is een netwerk van circa 50 signaleringspartners, er zijn wekelijkse taalgroepen NT1, circa 50 taalvrijwilligers begeleiden mensen

1-op-1 op maat en gericht op hun leerbehoefte, er is een set van communicatiemiddelen en een lettersoepcampagne. Daarnaast geeft de Bibliotheek trainingen om lage lees- en schrijfvaardigheden te herkennen en hoe je hierover vervolgens in gesprek kunt gaan. Dit alles resulteert jaarlijks in 120 tot 140 intakegesprekken met taalvragers.

Dit is een mooi resultaat, maar we willen het bereik van de aanpak in de beleidsperiode 2025-2028 verder vergroten. In de praktijk blijkt het lastig om medewerkers, binnen organisaties die een handtekening onder het Taalakkoord hebben gezet, daadwerkelijk te activeren. Als BiblioPlus zetten we daarom in op meer zichtbaarheid en positieve prikkels gericht op partners om in actie te komen. Denk bijvoorbeeld aan een sessie met VR-brillen in de hal van het gemeentehuis. We noemen dit **Taalakkoord-Plus** en proberen jaarlijks met een kleinere groep partners deze stap te zetten.

3 Eenvoudig communiceren

Daarnaast zullen we onze partners helpen om zelf eenvoudig te communiceren. De deelnemers aan de taalgroepen zijn meer dan bereid om brieven van organisaties te screenen op moeilijke woorden en zinnen. We noemen dit de **brievenwasserette** en BiblioPlus heeft hiermee inmiddels een behoorlijke ervaring opgedaan. Het mes snijdt bovendien aan twee kanten: brieven vallen beter leesbaar op de (digitale) deurmat en het is voor de deelnemers van de taalgroepen een gelegenheid om iets terug te doen voor de begeleiding die ze krijgen.

4 Geheugenhuis

Een laatste hoofdspoor binnen het programma Leven lang leren is volledig gericht op de hersen gerelateerde **effecten van de vergrijzing** in Nederland. Het aantal Nederlanders dat een beroerte krijgt, lijdt aan dementie of de ziekte van Parkinson zal tot 2040 **explosief stijgen**. Dit constateerde de Hersenstichting al in 2020 op basis van gegevens over hersenaandoeningen uit de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018 (VTV-2018) van het RIVM. Uit de cijfers blijkt dat het aantal patiënten dat in 2040 een beroerte heeft gehad met 54% stijgt, het aantal dementiepatiënten met 115% en het aantal mensen met de ziekte van Parkinson met 71%. Deze explosieve stijging heeft een **enorme impact** op de gehele samenleving.

Als Bibliotheek spelen we hier al enkele jaren op in via het Geheugenhuis. De focus ligt op activiteiten gericht op hersengymnastiek om **mentaal fit** te blijven. Denk bijvoorbeeld aan 'de Belevenistafel' of de veelgevraagde 'herinneringskoffers'. Daarnaast verzorgen we samen met partners **voorlichtings-bijeenkomsten** op dit thema in bijvoorbeeld de dementieketen. De bijeenkomsten richten zich niet alleen op de doelgroep en mantelzorgers, maar

Peter Ermers, Secretaris Zorgcoöperatie Oeffelt

“ De belevenistafel van BiblioPlus brengt de ouderen in Oeffelt dichterbij elkaar. ”

vooral ook juist op de iets jongere doelgroepen (55-70 jaar). Wat kun je zelf nu doen om zo lang mogelijk je vitaliteit vast te houden?

Op dit moment is er een Geheugenhuis in Boxmeer en Bergen. Het is onze ambitie om gedurende de beleidsfase 2025-2028 het aantal Geheugenhuizen uit te breiden naar alle zeven hoofdvestigingen.

Programma Kennisdelen & ontmoeten

De programmalijn Kennisdelen & ontmoeten heeft als doel om inwoners binnen de gemeenschap **op inhoud** met elkaar te **verbinden** en communities een plek en podium te bieden. Dit programma is niet gericht op basisvaardigheden, maar stimuleert **actief burgerschap** onder de inwoners.

De trendanalyse in dit beleidsplan laat zien dat verbindingen onder druk staan. Bijvoorbeeld als gevolg van polarisatie, afbrokkelende voorzieningen en overprikkeling door een opeenstapeling van negatief nieuws. Hier moet je bewust je keuzes in willen maken. Je kunt wel (digi)taalvaardig zijn, maar als je onderbuikgevoel niet pluis is, kunnen mensen vertrouwen verliezen. Dan ontstaat mogelijk de overtuiging dat Nederland langzaam in een spiraal naar beneden zakt.

Onze ambities

Het programma Kennisdelen en ontmoeten is erop gericht om perspectief te bieden. Het gaat de verleiding tegen om je achter je voordeur terug te trekken. Dit perspectief proberen we als Bibliotheek in de komende jaren op de volgende drie manieren aan te bieden:

- 1 We maken van de Bibliotheek een **Meemaakpodium** waarop initiatiefnemers, bestaande groepen en andere enthousiastelingen uit de gemeenschap samenkomen en op zoek gaan naar gelijkgestemden. Onderwerpen op dit podium kunnen zeer variëren: van een uit de hand gelopen hobby, bijzondere ervaringen tot initiatieven om iets nieuws te starten. De nadruk ligt hierbij op het geven van meer regie (de sleutel van de bieb) op vaste momenten aan initiatiefnemers en communities.
- 2 We zetten mensen aan tot het **nemen van verantwoordelijkheid** ten aanzien van duurzaamheidsdoelen en bieden als Bibliotheek een plek waar zij kunnen samenwerken. De uitdagingen van nu zijn niet individueel op te lossen. Denk aan verduurzaming of klimaatverandering. Het lukt alleen als we het samen doen, maar dit vraagt tegelijkertijd van iedereen individueel de bereidheid om andere keuzes te maken. Wanneer is het moment om voor een warmtepomp te kiezen of elektrisch te gaan rijden? En wat kan ik doen als ik dat niet kan betalen? Via **reeksen gericht op duurzaamheid** draagt de Bibliotheek bij aan het bewustzijn en de kennis over relevante

onderwerpen, waarbij we altijd een **handelingsperspectief** proberen aan te reiken. Praktisch, doe-gericht en liefst met lokale voorbeelden van gemeentegenoten. De wereldwijde duurzaamheidsdoelen (sustainable development goals) vormen hierbij een richtinggevend kader.

Scan de QR-code voor meer informatie over de duurzaamheidsdoelen.

Aernout van der Does, Directeur Coöperatieve Rabobank Kringdirectie Oost-Brabant

“ De kerken en de kroegen in de dorpen sluiten. De Bibliotheek lijkt nu de nieuwe plek waar mensen graag samenkomen. Er ontstaat hier nieuw leven rond initiatieven met sociale en maatschappelijke impact. Een gezellige plek waar je kennis kunt opdoen en ondersteuning kunt krijgen op een uiteenlopend aantal vraagstukken.”

3 We stimuleren mensen om te **blijven groeien**. Dit is een leven lang ontwikkelen, beredeneerd vanuit mogelijkheden en niet vanuit beperkingen. In het **Ontwikkelcafé** brengen we mensen regelmatig samen om hun nieuwsgierigheid naar groei vorm te geven. In het ontwikkelcafé komt een breed palet van thema's aan bod die allemaal te maken hebben met persoonlijke ontwikkeling. Hierbij kun je denken aan thema's als vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en zingeving. We organiseren dit als een maandelijkse reeks op vaste momenten, waarbij mensen kunnen aanhaken. Deze café-vorm is een vrijere variant van de Studiekringen 50+, waarvan er inmiddels vier actief zijn in de bibliotheek.

Net zoals met de workshops gericht op digitale basisvaardigheden, hebben we in de komende beleidsperiode de ambitie om delen van de hierboven genoemde programmering ook tot in de **buurtkamers van de kleine kernen** aan te gaan bieden. Dit zal in nauw overleg met de gemeenten en samenwerkingspartners vorm krijgen. We kunnen in elk geval profiteren van het lokale netwerk dat vanuit het programma Leven lang leren inmiddels is opgebouwd.

Programma Ontspanning & inspiratie

Natuurlijk blijft de Bibliotheek ook de plek voor ontspanning en inspiratie. De **collectie** is en blijft de **ruggengraat** van het werk van BiblioPlus. Juist nu, zou je bijna zeggen!

Niet alleen stijgen de verkoopcijfers weer licht, ook de daling van de uitleencijfers in bibliotheken is de afgelopen jaren tot stilstand gekomen. We noemen hieronder de belangrijkste redenen voor deze herwaardering van boeken.

Medicijn tegen stress en drukte

In de overvolle dagelijkse schema's is een boek om de dag mee af te sluiten een cadeautje voor jezelf. Lezen heeft een **onthaastende invloed** op de renners en planners, maar is natuurlijk ook voor anderen een fijn moment van bezinning. In de communicatie naar onze huidige leden en potentiële nieuwe leden zullen we dit 'oeroude geheim' blijven benadrukken, ook in de komende beleidsperiode.

Begrip verruimen

Boeken hebben het tegenovergestelde effect van sociale media-algoritmes. Waar Instagram, Facebook en TikTok je vooral meer van hetzelfde voorschotelen, biedt de collectie van de Bibliotheek een blik buiten de afgetrapte paden. Je verplaatsen in de fictieve wereld van een boek zorgt voor **begrip en inlevings-**

vermogen in de echte wereld. Dit komt vooral doordat de uitnodiging tot snel oordelen in de literatuur liefst zo lang mogelijk wordt uitgesteld.

Betere concentratie

Naast een beter inlevingsvermogen helpt lezen ook om onze **concentratie te trainen**. Neurologische studies van o.a. Stanford University concludeerden in 2012 al dat lezen een cognitief proces is waarbij hersenen de gelezen tekst omzetten in betekenis en informatie, wat concentratie vereist. Hoe vaker je dus leest, hoe meer je dit proces herhaalt. Hierdoor kan je ook andere taken geconcentreerder uitvoeren.

Onze ambities

Kortom, lezen is helemaal van nu en een aangename manier om niet overprikkeld te raken. BiblioPlus heeft in 2023 **nieuw collectiebeleid** gemaakt voor de aankomende periode. In de jaren 2025-2028 zullen de bibliotheken hier stap voor stap op worden aangepast. Wat gaat u hiervan terugzien?

De volgende zaken zijn belangrijk:

- 1 **Van een kwantitatieve naar een kwalitatieve collectie**
De huidige locaties kenmerken zich al lang niet meer door volgestouwde boekenkasten. We richten ons meer op het **beter ontsluiten** van al die bijzondere boeken die aansluiten op de behoefte van onze bezoekers. Zo blijft de collectie

eigentijds en aantrekkelijk. Daarom blijven we investeren in onze collectie.

- 2 **Aansluiten bij actualiteit en programmering**
Nu bibliotheken bruisen van de inspirerende en leerzame activiteiten, sluit de collectie hier steeds meer op aan. Wisselende **thema-collecties** die inspelen op de **actualiteit** en actuele **leestrends** vormen de passie van de klantadviseurs van BiblioPlus.
- 3 **Aangenaam verblijven**
Steeds meer mensen komen naar de Bibliotheek om er ontspannen te lezen. In een tijd dat onze bibliotheken steeds meer **verblijfsplekken** worden, met bezoekers die werken of studeren, is het aantrekkelijk om niet alleen te lenen, maar meteen te beginnen met lezen. De aanwezigheid van lekkere koffie in steeds meer vestigingen is een andere reden om langer te blijven.
- 4 **Digitaal lezen of luisteren**
E-books en luisterboeken in de Online bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek hebben inmiddels een vaste plek veroverd bij ons lezerspubliek. We streven ernaar om in de beleidsperiode 2025-2028 het gebruik van de Online Bibliotheek onder BiblioPlus- leden met **5-10%** te laten groeien. Met name de voorziene stappen in het vereenvoudigen van de online klantreis moeten hiervoor gaan zorgen.

Ambities op een rij

Alle strategische ambities zijn inmiddels benoemd. De accenten in de ambities zijn op 13 december 2023 ook besproken met vertegenwoordigers vanuit de gemeenteraden van de gemeenten Bergen, Gennep en Land van Cuijk. Zij gaven ons hun aandachtspunten mee en de rode draad hierbinnen was: **kies voor focus**. Dit advies hebben we ter harte genomen door de zes groeithema's terug te brengen naar vier.

We hebben er voor gekozen om de ambities te verbinden aan de drie inhoudelijke sporen uit het Bibliotheekconvenant plus de robuuste basis vanuit de aankomende zorgplicht voor gemeenten vanaf 2025.

We zetten de concrete doelstellingen graag overzichtelijk voor u op een rij.

Geletterde samenleving

De ambities voor de beleidsfase 2025-2028 zijn:

Meer impact door structurele samenwerking

Door toevoeging van een structurele samenwerking met de kinderdagopvang, het voortgezet onderwijs en MBO ontstaat een doorgaande lijn gericht op leesplezier voor de jeugd (0-23 jaar) vanuit een gezinsgerichte benadering.

Meer impact door rolverandering BiblioPlus professionals

De BiblioPlus-professionals ontwikkelen zich tot adviseurs en coaches van de leerkrachten, waardoor er in klassen en scholen een leescultuur ontstaat en diep lezen een stevig aandeel krijgt in de lesaanpak.

Toename bereik

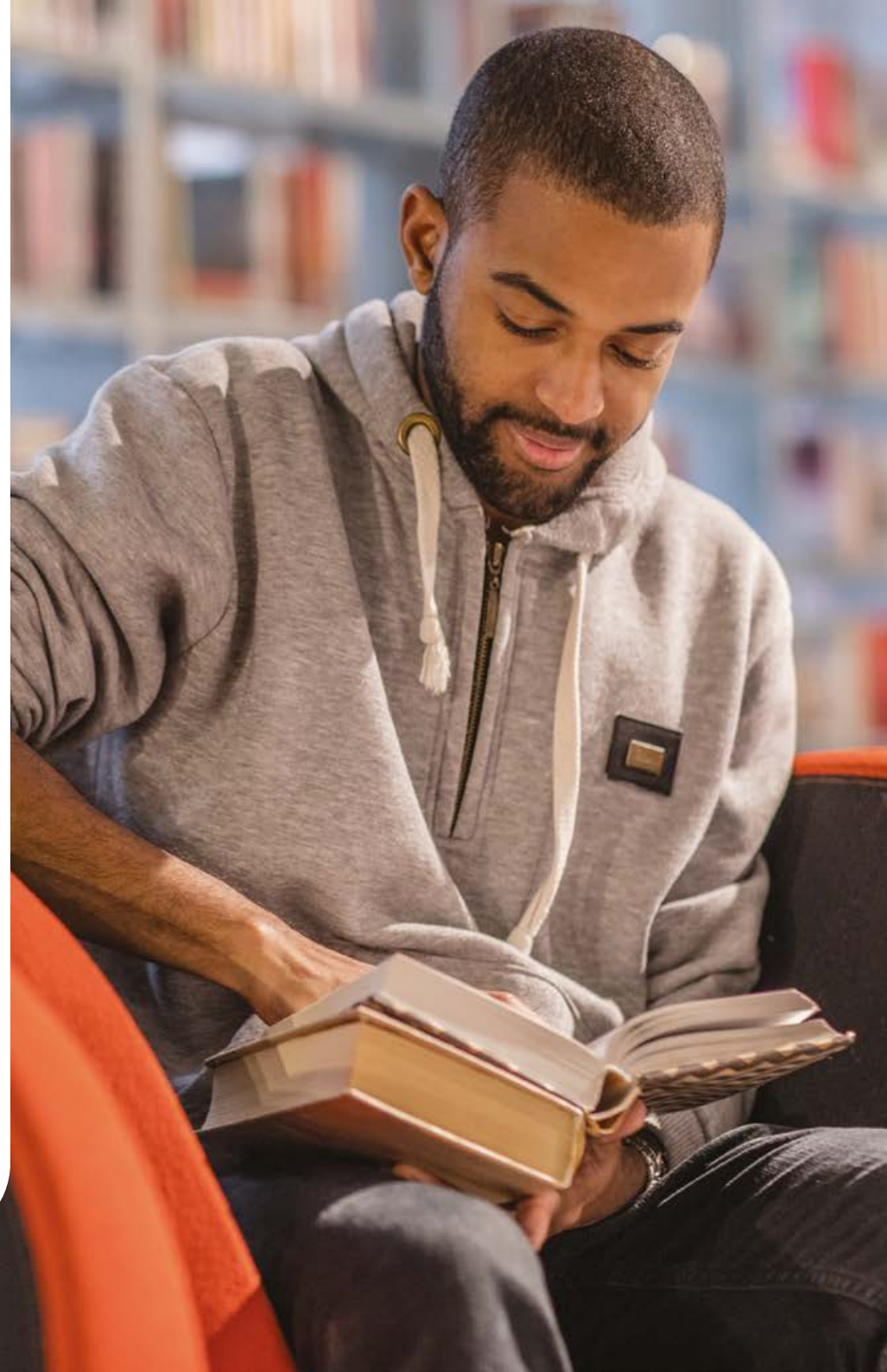
Met het Taalakkoord-plus zetten we in op een actievere rol van de signaleringspartners in het Taalhuis. Dit moet leiden tot een groei van 20% in de instroom van het aantal intakes voor begeleiding.

Activeren eenvoudig taalgebruik

Eenvoudig communiceren wordt de norm binnen het Taalhuis-netwerk. De NT-1 Taalgroepen screenen conceptbrieven en vervullen hiermee een belangrijke rol.

Aansluiting collectie

We implementeren ons nieuwe collectiebeleid, waarbij de nadruk ligt op zowel inhoud (aansluiting programmering) als presentatie (meer frontaal, wisselende thema's). De aansluiting van de collectie op de maatschappelijke programmering wordt hiermee versterkt.

Digitale inclusie en digitaal burgerschap

De ambities voor de beleidsfase 2025-2028 zijn:

Focus op digitale geletterdheid

We verbreden de doorgaande leeslijn met een aanbod op digitale geletterdheid voor alle (voor)schoolstromen (KDV, PO, VO, MBO).

Groei 20% gebruik Informatiepunt

We bouwen voort op de bekendheid en kwaliteit van het Informatiepunt voor digitale ondersteuning en streven naar een groei tot jaarlijks 2.500 geholpen klanten.

Hulp digitale zorg

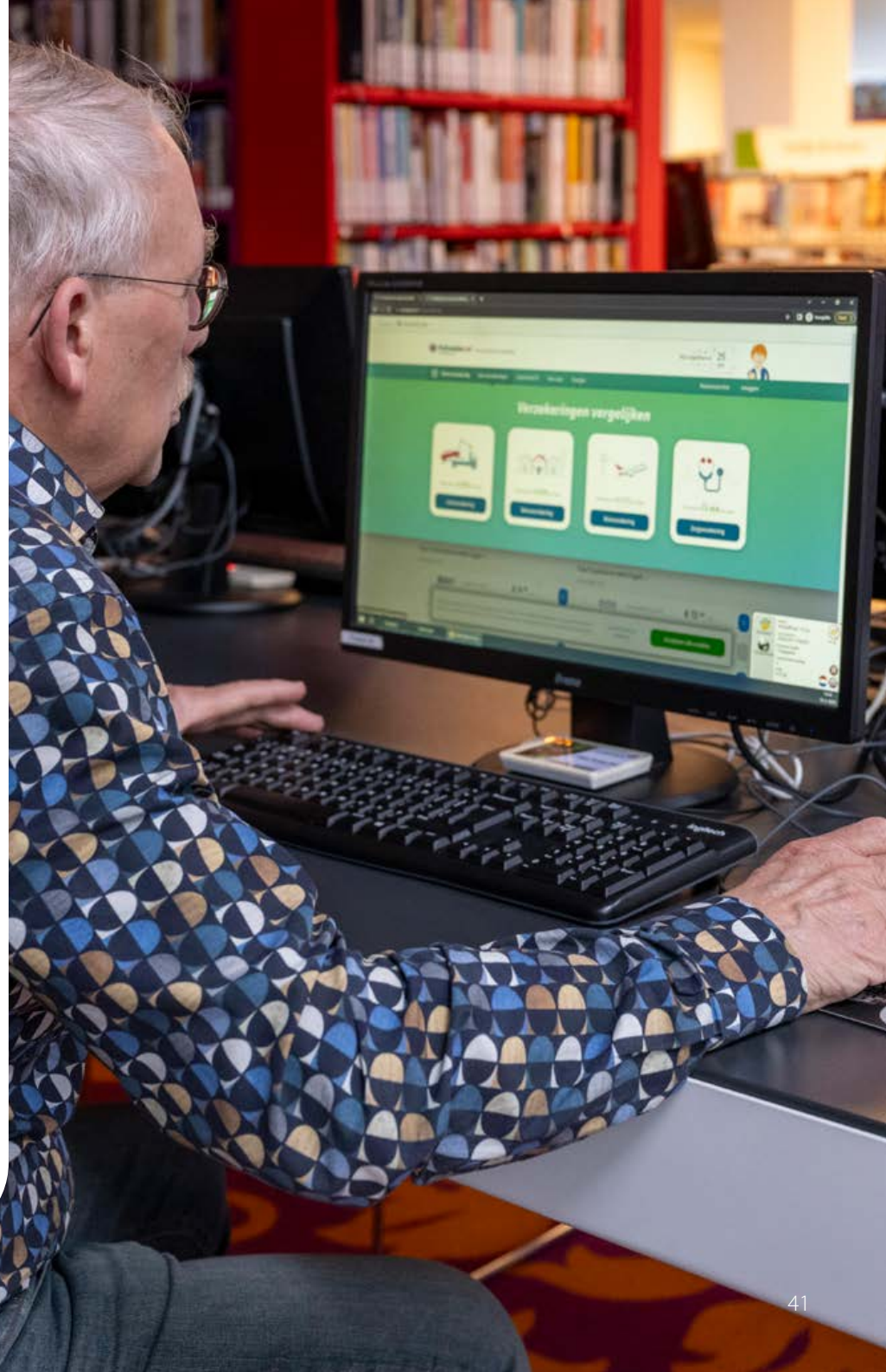
We streven naar een ondersteunende positie in de digitalisering van de zorg, zodat patiënten de benodigde uitleg krijgen over hun digitale drempels in het gebruik van zorgapps. Deze rol valt binnen de IZA-aanvraag Mooi Maasvallei.

Structureel aanbod digitale vaardigheden kleine kernen

De praktische workshops gericht op digitale vaardigheden vormen een belangrijke schakel in de verbinding met de kleine kernen. We streven naar een structureel jaarlijks aanbod in (vrijwel) alle 44 kernen van het Land van Cuijk en Maasduinen.

Je weg vinden in digitale innovaties

We ontwikkelen een beperkt aantal korte workshops gericht op de bekendheid met digitale innovatie (bv. AI). Dit is onze concrete uitwerking van wat we verstaan onder digitaal burgerschap.

Leven lang ontwikkelen

De ambities voor de beleidsfase 2025-2028 zijn:

Informatie rondom duurzaamheid

We positioneren de Bibliotheek samen met het partnernetwerk stevig als informatieverstrekker op het gebied van duurzaamheid. Hierdoor kunnen inwoners op een praktische wijze worden geadviseerd over welke stappen zij zelf kunnen zetten in hun leven en woonsituatie.

Doorlopend aanbod persoonlijke ontwikkeling

We bouwen aan een community rondom het Ontwikkelcafé. Hiermee zetten we de volgende stap van losse activiteiten naar een terugkerend programma-aanbod gericht op actuele persoonlijke ontwikkelvraagstukken.

Stimuleren zelfstandige communities

We bieden ruimte aan communities via het Meemaakpodium, waarbij de Bibliotheek de regie (als organisator) wat meer loslaat op afgebakende momenten (bv. kom op zaterdagochtend jouw kunsten vertonen op de trap van Huis van Cuijk). Zo wordt de Bibliotheek steeds meer ván de gemeenschap.

Een robuuste Bibliotheek als basis

De ambities voor de beleidsfase 2025-2028 zijn:

Versterken professionele dienstverlening

We hanteren de uitgangspunten van de Standaard bibliotheek als ondergrens in de professionele bemensing van onze hoofdvestigingen.

Verstevigen coördinatie vestigingen

We versterken de professionele basis en verminderen de werkdruk door toevoeging van vestigingscoördinatoren aan de hoofdvestigingen.

Doorzetten verblijfsplekvisie

We zetten onze verblijfsplekvisie voort met huisvestingstrajecten in Grave en Gennep.

Versterken aanbod kleine kernen

We investeren in de verbinding met de kleine kernen door een deel van ons programma in huiskamers en buurthuizen aan te bieden.

Investeren in vitaliteit medewerkers

We zetten in op de vitaliteit van onze medewerkers door werkdrukverlaging en met diverse, gedragen

initiatieven vanuit de organisatie. We zoeken in de gesprekscyclus de verbinding met Positieve gezondheid.

Cyberveiligheid

We bewegen mee op de noodzakelijke randvoorwaarden ter bescherming van onze databronnen.

Verdubbeling verbonden gebruikers

We zetten ons in voor een gratis basislidmaatschap voor iedereen en streven naar een verdubbeling in het aantal geregistreerde, verbonden gebruikers. Deze doelstelling sluit aan bij de landelijke ambitie van 4 naar 8 miljoen gebruikers en is grotendeels afhankelijk van het succes van de landelijke lobby voor gratis basislidmaatschap voor iedereen.

Informereren naar behoefte

We implementeren een werkwijze die het mogelijk maakt om onze leden en gebruikers op maat te informeren over activiteiten en diensten die ze interessant vinden.

Wat bieden we aan?

We maken ons aanbod graag zo concreet mogelijk. De focus ligt voor de aankomende periode op het doorbouwen aan de producten en diensten waarvoor in de beleidsfase 2021-2024 het fundament is gelegd.

Producten per programma: basis en plus

Hieronder staan in het kort per programma de ambitie per product. Binnen de samenwerkingsovereenkomst die verbonden is aan dit beleidsplan behoren een aantal producten en diensten tot de basis die elke gemeente afneemt. Deze basis wordt gevormd door het bibliotheekvestigingstype Plus of Standaard, de Bibliotheek op School, het Informatiepunt en de regionale basisstructuur. Daarnaast zijn er aanvullende producten (plus) waar, zoals het Taalhuis en de VoorleesExpress. Een aantal producten en ambities zijn gekoppeld aan financiering door derden.

PROGRAMMA KINDEREN & OUDERS		
PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
BoekStart Basis Type Basis	In het programma BoekStart, werken de gemeente, de bibliotheek en de GGD samen. Ouders van baby's worden uitgenodigd het BoekStartkoffertje op te halen in de bibliotheek. Met de materialen uit het koffertje worden ouders gestimuleerd om voor te gaan lezen en bewust gemaakt van hun eigen rol in de taalontwikkeling van hun kind. Binnen BoekStart Basis valt ook de basis dienstverlening voor de kinderdagverblijven en consultatiebureaus middels (roulerende) collectie en ondersteuning tijdens de Nationale Voorleesdagen.	50% van de ouders van geboren kinderen haalt het BoekStart koffertje op
BoekStart in de Kinderopvang Type Plus, via abonnement kinderdagverblijven & aanvullende subsidie (OAB)	Het programma BoekStart in de kinderopvang volgens de landelijke kaders om te werken aan vroegtijdige taalontwikkeling en voorkomen van laaggeletterdheid Onderdelen hiervan zijn: - Aanbod training tot Voorleescoördinator voor pedagogisch medewerkers - Training interactief voorlezen voor pedagogisch medewerkers - Brede collectie boeken op locatie - Ondersteuning bij ouderparticipatie, aansluiten bij landelijke campagnes & verbetering leesomgeving. - BoekStart monitor	- De samenwerking met de kinderopvang wordt geïntensiveerd en verder uitgerold totdat alle VVE kinderopvanglocaties aangesloten zijn volgens de landelijke kaders. - Deze ambitie vraagt om aanvullende subsidie vanuit het onderwijs achterstanden budget van de gemeente.
Bibliotheek op School PO Type Basis	Met de Bibliotheek op School werkt de bibliotheek structureel samen met de PO-scholen aan taalontwikkeling, leesbevordering en digitale geletterdheid van kinderen en het coachen en adviseren van docenten. Onderdelen hiervan zijn: - Netwerkbijeenkomst voor docenten - Training Open Boek tot leescoördinatoren voor docenten - Boekencollectie op de scholen & mogelijkheid tot het lenen van projecten - Workshops voor het team - Project Samen beter Lezen - Bibliotheekbezoeken - Gastlessen leesbevordering en digitale geletterdheid - Voorleeswedstrijd - Bibliotheek op School monitor	- Bijdragen aan de missie: Iedere docent een leesbevorderaar. - Jaarlijkse gemiddelde uitleningen van 2 boeken per leerling per vier schoolweken. - Versterken van expertise digitale geletterdheid.

PROGRAMMA KINDEREN & OUDERS		
PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Techlab op School Type Plus, via inkoop scholen	Technauten van BiblioPlus verzorgen op aanvraag van scholen activiteiten in de klas op het gebied van computational thinking en ICT- vaardigheden, passend binnen de 21e-eeuwse vaardigheden.	Het plusaanbod van het TechLab vindt haar weg naar 50% van de PO-scholen.
Voortgezet onderwijs en MBO Type Plus, via inkoop scholen	Bibliotheek op School VO Met de Bibliotheek op School werkt de bibliotheek structureel samen met de VO-scholen aan taalontwikkeling en leesbevordering van leerlingen. De focus ligt in het ondersteunen en adviseren van docenten om een leescultuur te realiseren in de klas. Onderdelen hiervan zijn: - Lees- Mediaconsulent aanwezig op de schoollocatie - Boekencollectie op de scholen & mogelijkheid tot het lenen van projecten - Workshops voor het team - Bibliotheekbezoeken - Bibliotheek op School monitor - Ondersteuning bij informatievaardigheden bij het creëren van profielwerkstukken - Ondersteuning vanuit het Informatiepunt digitale overheid met escape box lessen	Samenwerking uitbreiden met - PRO college Boxmeer - ROC Nijmegen Boxmeer - ROC Willem I college Cuijk - Voortgezet Speciaal onderwijs scholen
Preventie laaggeletterdheid Type Plus Type Plus	Binnen dit onderdeel verzorgt BiblioPlus twee projecten: De <i>VoorleesExpress</i> is gericht op kinderen met een taalachterstand die worden aangedragen door de GGD en scholen. Er komt twintig weken lang een vrijwilliger voorlezen thuis bij een gezin met kinderen van 2 tot 9 jaar. De vrijwilliger introduceert het voorleesritueel bij het gezin. De ouders krijgen handvatten om het voorlezen zelf over te nemen en kinderen op andere manieren te stimuleren in taal. De VoorleesExpress draait op vrijwilligers die zorgvuldig worden geselecteerd, gematcht, getraind en begeleid door onze projectleider. De <i>Huismuis</i> bestaat uit wekelijks terugkerende, laagdrempelige bijeenkomsten in de bibliotheek en richt zich op gezinnen met een lagere taalvaardigheid. Ouders komen samen met hun kinderen en voeren middels de voorleescyclus samen met hun kind activiteiten uit die de talige interactie met elkaar stimuleren. Stimuleert de leescultuur thuis en versterkt het netwerk van taalkwetsbare gezinnen. Met de Huismuis realiseren we een langer lopende verbinding met deze gezinnen.	60 gezinnen per jaar - Werken vanuit de gezinsaanpak en koppelen van de dienstverlening aan het Taalhuis, de mamacafés, BoekStart in de Kinderopvang en Bibliotheek op School PO. De VoorleesExpress is inmiddels geborgd in de jaarlijkse subsidies - Het concept is succesvol in Gennep. De ambitie is om te verbreden en de Huismuis uit te rollen naar meer BiblioPlus vestigingen. Hiervoor is aanvullende subsidie nodig. De haalbaarheid wordt de komende beleidsperiode onderzocht.

PROGRAMMA KINDEREN & OUDERS		
PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Programmering 0-18 Type Basis Type Plus, via verhuur ruimte	De Bibliotheek is voor kinderen (0-18) de plek om geïnspireerd te raken, kennis op te doen en verrast te worden. Ouders kunnen de bibliotheek bezoeken voor informatie rondom verschillende thema's, zoals taalontwikkeling, spelen en mediaopvoeding. Organiseren van laagdrempelige voorleesmomenten, Mamacafés en andere activiteiten die aansluiten op landelijke campagnes Organiseren van een festival met meerder samenhangende activiteiten in combinatie met partners en andere organisaties, zoals de Schouwburg Cuijk, De Weijer Boxmeer en Schrijverscollectief de Kneep. Het festival draagt bij het vergroten van (digitale) geletterdheid, leesplezier en leesmotivatie. Mogelijkheden voor partners om activiteiten uit te voeren in de Bibliotheek zoals Muziek op Schoot of voorlezen met gebaren.	- Actuele en taalvriendelijke jeugdcollectie voor 0 t/m 18 jaar - De rol van de Bibliotheek als vraagbaak en adviseur op leesontwikkeling, speel-leesmateriaal en media-opvoeding versterken. - De frequentie is afhankelijk van het type Bibliotheek (zie productenboek).
Speeltheek Type Basis	In elke Bibliotheek is een collectie innovatief en verrassend Speel-leermaterialen beschikbaar. Hiermee stimuleren jonge ouders hun kinderen bij het ontwikkelen van hun cognitieve-, motorische- en sensorische ontwikkeling.	Bekendheid en gebruik van speel-leermateriaal vergroten en de vindbaarheid online en in de bibliotheken verbeteren.
TechLab Club Type Plus	Wekelijkse bijeenkomsten op het gebied van computational thinking en ICT-vaardigheden, passend binnen de 21e-eeuwse vaardigheden. Zoals Robotica, maaktechnieken, 3D, film, webdesign of AI.	De Techlab club uitrollen naar meer BiblioPlus vestigingen. Hiervoor is aanvullende subsidie nodig. De haalbaarheid wordt de komende beleidsperiode onderzocht.

PROGRAMMA LEVEN LANG LEREN

PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Taalhuis Type Plus	Een fysieke plek in de Bibliotheek waar mensen (zowel NT1 als NT2) terecht kunnen voor o.a. taal- ontwikkeling, digitale vaardigheden, rekenen en mediawijsheid. Het Taalhuis bevat informatie over passende cursussen, het aanbod in de buurt en heeft computers om op te oefenen. Vrijwilligers zijn actief om mensen beter te leren lezen, schrijven en rekenen. Het Taalhuis wordt gevormd door het netwerk van ruim 50 partners, die samenwerken om laaggeletterdheid te signaleren, met mensen in gesprek te gaan en ze aan te melden. Bij het Taalhuis worden ze verder geholpen.	In de aankomende beleidsperiode streven we naar: - 150 intakes per jaar. - 75 informele taaltrajecten per jaar. - Groei van 50 naar 75 taalvrijwilligers. - 25 deelnemers lesgroep NT1 in de Bibliotheek per jaar. - Intensiveren samenwerking met 20 partners uit het signaleringsnetwerk via Taalakkoord Plus. - Jaarlijks twee campagneperiodes (o.a. Week van Lezen en Schrijven) gericht op bewustwording. - Jaarlijks taalevenement voor partnernetwerk.
Digitaal ontwikkelplein Type Basis, via Informatiepunt Workshops zijn Plus, via WEB-middelen	De bibliotheek is een digitale oefentuin waar mensen digitale vaardigheden op kunnen doen middels de cursussen 'Klik&Tik', 'DigiD wat kan ik ermee?' en praktijkgerichte workshops in de bibliotheek en erbuiten. Deze praktijkgerichte workshops spelen in op concrete situaties uit de dagelijkse praktijk waar digitale vaardigheden een rol spelen (zoals internetbankieren, donorregistratie, online boodschappen doen, navigeren en parkeren met de smartphone, digitale beïnvloeding).	Doelstelling is: - In elke gemeente een basiscursus computervaardigheden en DigiD wat kan ik ermee. - In samenwerking met partners willen we nog meer mensen bereiken in ons werkgebied door een actueel praktijkgericht aanbod te koppelen aan kleine kernen (32 workshops in Land van Cuijk (WEB) en 4 in gemeente Gennep en Bergen voor 2025) - Ontwikkeling van nieuwe onderwerpen voor workshops gericht op behoefte deelnemers en bezoekers Informatiepunt.
Informatiepunt Type Basis	Het informatiepunt is een fysieke plek in de Bibliotheek waar mensen terecht kunnen voor vragen op het gebied van zaken doen met de overheid, geldzaken en andere digitale drempels. Het is de eerste halte voor informatievragen waar je met Google niet uitkomt en vraagbaak voor knelpunten.	Er zijn zeven Informatiepunten in de zeven Bibliotheken in het werkgebied. We streven naar: - toegroeien naar 2.500 informatievragen per jaar. - mogelijkheid van pop-up-IP wordt onderzocht.
Workshops mogelijkheden Informatiepunt in digitalisering zorg Type Plus, via IZA-aanvraag Mooi Maasvallei	De gezondheidszorg digitaliseert verder door de komende jaren om de zorg betaalbaar te houden. In samenwerking met Syntein en andere zorgpartners worden workshops aangeboden over de rol die de Bibliotheek kan spelen in de ondersteuning bij digitale drempels die patiënten ervaren in het gebruik van o.a. zorg apps.	• Voorlichting geven over Bibliotheek als Informatiepunt bij digitale drempels tijdens themaworkshops voor de huisartsen en praktijkondersteuners in het regio. • Innovatie op toeleiding zelfzorginformatie op internet (digivitaler) en gebruik van zorgapps (bv. diabetes, bloeddruk).

PROGRAMMA LEVEN LANG LEREN

PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Geheugenhuis Type Plus	Het Geheugenhuis is een programma van de bibliotheek en het lokale dementienetwerk, gericht op het ondersteunen van mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers. Daarnaast speelt de programmering in op vraagstukken rondom het brein (mentaal fit, burn-out, plastische brein). Primaire doelgroep betreft 60+-ers.	Het Geheugenhuis is momenteel alleen verbonden aan de vestigingen Boxmeer en Bergen. Gezien de maatschappelijke urgentie ambiëren we verdere opschaling naar de andere vijf hoofdvestigingen, met als bouwstenen: - Gerichte themacollectie en materialen voor de doelgroep. - Verzorgen van een programmering van 5 activiteiten / workshops gericht trends en informatie omtrent brein en geheugen. (oa. spelletjesmiddag). - Twee wekelijks activiteit met de Belevenistafel in de Bibliotheek en daarbuiten (wijkcentra, buurthuizen). - Herinneringskoffers kunnen geleend worden door mantelzorgers en professioneel zorgpersoneel. - Opzetten en faciliteren studiering 50+.

PROGRAMMA ONTSPANNING & INSPIRATIE

PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Boekencollectie (fysiek en digitaal) Type Basis	Een actueel en op maat aanbod van boeken, e-books, kranten en tijdschriften, toegesneden op de behoefte en het lezersprofiel van de lokale leden. Door de regionale samenwerking en het landelijk netwerk van de bibliotheek heeft elk lid toegang tot een vrijwel eindeloze collectie van boeken. Onze collectie blijft een belangrijke steunpilaar van onze dienstverlening.	De omvang van de collectie verschilt per type Bibliotheek (zie productenboek). In het collectiebeleid ligt de nadruk in de komende jaren op de implementatie van het vernieuwde collectiebeleid. Dit leidt o.a. tot meer frontale presentatie, stevigere koppeling aan actualiteit en programmering. In het landelijk netwerk vindt in 2024-2025 een aanbesteding plaats om te komen tot één gezamenlijk bibliotheek-systeem. BiblioPlus is hier een partner in. Daarnaast ligt de nadruk op intensivering gebruik Online Bibliotheek. We streven naar een groei van 10% in gebruikers.
Leesclubs Type Basis	Literatuur komt tot leven in een gesprek tussen lezers. BiblioPlus kent het grootste aantal leeskringen van Bibliotheken in Brabant en Limburg. Tijdens bijeenkomsten worden ervaringen over boeken gedeeld. De Bibliotheek biedt ondersteuning bij de start van leeskringen en voorziet in de gewenste titels.	• Onderhouden 30 leesclubs en introductie van pop up-leesclubs gekoppeld aan specifieke thema's of campagnes.
Programmering volwassen lezers Type Basis	De programmering is specifiek gericht en gelinkt aan de collectie. In dit kader organiseren we lezingen van auteurs, verdiepingsavonden over een specifiek thema en krijgen boekpresentaties van (regio)auteurs een podium in onze bibliotheken.	De frequentie is afhankelijk van het type Bibliotheek (zie productenboek).

PROGRAMMA KENNISDELEN & ONTMOETEN

PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Mee maak podium Type Basis	Met het 'Mee maak podium' in al onze vestigingen bieden we inwoners, cultureel-maatschappelijke partners en andere initiatiefnemers de mogelijkheid om kennis en informatie op een laagdrempelige manier te delen met andere geïnteresseerden. Het "Mee maak podium" is ook een plek waar mensen elkaar ontmoeten, samenwerken, ontwikkelen en creëren. Ambassadeurs vanuit de gemeenschap krijgen de gelegenheid te programmeren in onze vestigingen. We sluiten aan bij actuele thema's en ontwikkelingen in de maatschappij. Ook verbinden we nadrukkelijk onze collectie aan de activiteiten op het podium.	- Het podium zijn voor de lokale gemeenschap/de lokale "community" - Bieden van ruimte aan lokale partners om te programmeren op onze podia in de verschillende vestigingen - Bieden van ruimte aan lokale inwoners en partners voor het inrichten van exposities. - De omvang van dit onderdeel is afhankelijk van de initiatieven die zich vanuit een gemeenschap aandienen. Het is lastig gebleken om hier vanuit het productenboek een concreet aantal per vestiging aan te verbinden.
Huis van duurzaamheid Type Basis	We ontwikkelen samen met relevante partners, inwoners en geïnteresseerden een groene agenda. We ondersteunen lokale duurzame initiatieven en we zetten ons in voor de duurzame ontwikkelingsdoelen, de SDG's.	- Inspireren en stimuleren van verschillende doelgroepen op het gebied van duurzaamheid d.m.v. acties en collectie - Programmeren van 4 tot 6 activiteiten per jaar in verschillende vestigingen in samenwerking met relevante partners en duurzame initiatiefnemers. - Delen van kennis en best practices over hoe je het verschil kunt maken - Betrekken van actieve inwoners en inwoners die nog weinig in aanraking komen met dit thema - We streven naar een door de community breed gedragen groene (jaar)agenda met gekoppelde acties richting het einde van de beleidsperiode
Werk- en studiefaciliteiten Type Basis	De Bibliotheek is een fijne plek om te verblijven, te studeren, te werken, te lezen en je verder te ontwikkelen.	- Bieden van werk- en studieplekken voor flexwerkers, ZZP'ers, scholieren en studenten. - We streven naar een uitbreiding van de faciliteiten en een dekkingsgraad van 50%

PROGRAMMA KENNISDELEN & ONTMOETEN

PRODUCT	WAT IS HET?	AMBITIE
Ontwikkelcafé Type Basis	De bibliotheek is de plek voor iedereen die aan de slag wil met persoonlijke ontwikkeling en mobiel wil blijven op de veranderende arbeidsmarkt We willen breed inzetten op ontmoeting en ontwikkeling en ons richten op thema's als vitaliteit en leefstijl, duurzame inzetbaarheid en zingeving.	• Kennis delen en inspireren op het brede gebied van persoonlijke ontwikkeling, werk en loopbaan. • We streven naar een maandelijks editie van het ontwikkelcafé roulerend tussen onze vestigingen aan het einde van de beleidsperiode. • Ruimte bieden aan inwoners, studerende, werknemers, werkzoekende en zelfstandige om met elkaar in gesprek te gaan en ervaringen uit te wisselen. • Koppelen van relevante programmering in samenwerking met partners • Koppelen van collectie en eigen aanbod aan online workshops en cursussen
Reeks digitaal burgerschap + Type Basis	Met de focus op digitaal burgerschap helpen we inwoners zich actief, vaardig en weerbaar te bewegen in de online informatiesamenleving. Dit doen we door activiteiten aan te bieden naar behoefte van de doelgroep en in samenwerking met ons informatiepunt. Deze reeks sluit aan bij de programmalijn leven lang leren, waarbij leven lang leren zich richt op de digitale basisvaardigheden. De conceptuele ontwikkeling van een reeks over digitale vaardigheden + vallen binnen de programmalijn kennis delen en ontmoeten. In de toekomst zal dit product zich organisch door ontwikkelen richting de programmalijn leven lang leren.	• We willen de meer zelfredzame doelgroep een inspirerende en prikkelende programmering bieden op het gebied van actuele digitale ontwikkelingen en bewustwording creëren over de complexe online wereld • We bieden programmering zowel in onze bibliotheek vestigingen als daarbuiten in de kleine kernen • Streven is het uitvoeren van 6 tot 8 bestaande of te ontwikkelen interventies. We maken deze beschikbaar voor verschillende doelgroepen middels een routekaart gekoppeld aan een CRM-systeem. • In de programmering is aandacht voor het faciliteren van de dialoog over privacy, weerbaarheid en andere actuele digitaliseringsvraagstukken

Meerjaren begroting 2024-2028

	BEGROTING 2024	BEGROTING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028
BATEN					
Inkomsten gebruikers	273.000	277.100	281.300	285.500	289.800
Specifieke dienstverlening	251.900	255.700	259.600	263.500	267.400
Diverse baten	11.800	12.000	12.200	12.400	12.600
Subsidies basis	2.324.400	2.976.500	3.021.100	3.066.400	3.112.400
Subsidies projecten	751.200	451.600	458.400	465.300	472.300
Totaal baten	3.612.300	3.972.900	4.032.600	4.093.100	4.154.500
LASTEN					
Bestuur en organisatie	81.400	83.000	84.700	86.400	88.100
Huisvesting	535.500	560.200	571.400	582.800	594.500
Personeel	2.301.400	2.470.700	2.520.100	2.570.500	2.621.900
Administratie	72.600	74.100	75.600	77.100	78.600
Vervoer	9.200	9.400	9.600	9.800	10.000
Automatisering	208.700	231.600	236.200	240.900	245.700
Collectie	426.800	425.500	427.600	429.700	434.000
Specifieke dienstverlening	139.900	142.700	143.400	144.100	144.800
Kosten innovatie	10.000	10.200	10.400	10.600	10.800
Totaal kosten	3.785.500	4.007.400	4.079.000	4.151.900	4.228.400
RESULTAAT VOOR BESTEMMING	-173.200	-34.500	-46.400	-58.800	-73.900
<i>Totaal mutatie bestemmingsreserves</i>	152.800	40.900	71.800	61.400	60.000
RESULTAAT NA BESTEMMING	-20.400	6.400	25.400	2.600	-13.900
EIGEN VERMOGEN					
Algemene reserves	192.600	219.800	245.200	247.800	233.900
<i>Algemene reserves in % totaal baten</i>	5,3%	5,5%	6,1%	6,1%	5,6%
Bestemmingsreserves	489.600	448.700	376.900	315.500	255.500

de Bibliotheek
BiblioPlus

T 0485 - 583 500 | E info@biblioplus.nl | www.biblioplus.nl